

Миллий қўғирчоқ ва ўйинчоқ-лар халқимизнинг бой амалий санъат намуналарини ўзида муҳассамлаштирибгина қолмас-дан, маънавий, мафқуравий ва энг асосийси таъсирчан тарбия воситаси ҳамдир.

Давлатимиз раҳбари раҳнамоли-
гида мамлакатимизда амалга оши-
рилаётган иқтисодий-сиёсий,
ижтимоий ва маънавий ислохотлар-
да ҳам оила фаровонлигини таъмин-
лаш асосий ўрин олган. Зеро, оила
қанчалик кучли, мустаҳкам бўлса,
жамият ҳам шунча кучли ва мустаҳ-
кам, мамлакат эса барқарор бўлади.

Мамлакатимизнинг барча соҳаларида олиб борилаётган туб ислохотлар қатори таълим тизимидаги янгиланиш ва ўзгаришлардан асосий мақсад – ўсиб келаётган ёш авлод келажаги учун гамхўрлик қилиш, уларнинг муносиб таълим-тарбия олишлари учун қулай шарт-шароит яратишдир.

6-бет

MT

**БУГУНГИ
СОНДА:**

камалакнинг етти ранги

Донолик ва ташаббускорлик — сиёсий етакчилик мезони

КЎРИК-ТАНЛОВИНИНГ РЕСПУБЛИКА БОСҚИЧИ БЎЛИБ ЎТДИ. МАЗКУР
АНЪАНАВИЙ ТАДБИР ПАРТИЯ САФИДАГИ ЮЗЛАБ ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ
ИСТЕЪДОДИ, МАҲОРАТИ, ИЗЛАНИШИ ҲАМДА САЛОҲИАТИНИ РЎЁБГА
ЧИКАРИШГА КЎМАК БЕРМОҚДА

Мустақилликка эришган дастлабки кунлардан бошлаб мамлакатимизда хотин-қизларнинг давлат ва жамият бошқарувидаги ролини кучайтириш, ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш ҳамда қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш борасида олиб борилаётган сиёсатнинг самараси ўлароқ, бугун улар жамият ҳаётининг барча баҳаларида муносиб ўрин эгаллаб, ўз билими, тажриба ва салоҳиятини юртимиз равақи ва тараққиёти, халқимиз фаровонлиги ҳамда фарзандлар камолоти йўлида сафарбар этиб келмоқда.

Ушбу эзгу ишларга муносиб хисса қўиш ЎзМТДП олдидаги доимий ва устувор вазифалар сирасига киради. Бойси, партия таркибида ташкил этилган "Аёллар қаноти" хотин-қизларнинг ҳуқуқий-сиёсий билимлари ва фаоллигини оширишлари ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, шунингдек, фидойи, юксак салоҳиятли, янгиликка интилувчан хотин-қизларнинг давлат бoshқарувида муҳим лавозимларни эгаллашлари учун шароитлар яратишни ўз олдига мақсад қилиб белгиланган бўлиб, бу борада амалий фаолият олиб бормоқда. Бу каби вазифалар ЎзМТДП сайловотидаги Ҳаракат дастурида ҳам ўзифодасини топган. Жумладан, Ҳаракат дастурида белгиланган "Юксак маънавиятли оиларқали – юксак тараққиёт сари" ижтимоий лойиҳани олиб қарайлик. Ушбу лойиҳа доирасида минг йиллардан бун халқимиз маънавий ҳаётининг ажралмас бўлаги бўлган оиланинг жамиятдаги роли ва ўрнини ошириш, унинг анъана ва қадриятларини асраб-авайлаш каби эзгу мақсадлар турли чора-тадбирлар воситасида кенг миқёсда амалга оширилмоқда. Хусусан, ёш олимлар ўртасида эълол қилинган "Юксак маънавиятли оила – ёш олимлар нигоҳида" мавзусидаги илмий мақолалар танлови ҳам оила ва унинг ижтимоий мақеви, унда катта ўринга эга бўлган хотин-қизларнинг жамиятдаги ўрни ва фаоллигини ошириш борасида янгича усул ва услубларни излаб топишга йўналтирилганлиги билан аҳамиятлидир. Партия томонидан шу йўналиш

да қилинаётган яна бир ташаббус борки, бу саяҳат-харакат ўз маъно-мазмунини ва қармови билан партия сафидаги хотин-қизларнинг истеъдоди, маҳорати, излашиш ва имкониятларинини рўёбга чиқариш ва қўллаб-қувватлашга қанот бўлмоқдир, дейишга тўла асос бўла олади. Яъни, ўзМТДП Марказий Кенгаши "Аёллар қаноти" томонидан қарийб икки йилдан бунён аъёнанавий тарзда ўтказилиб келинаётган "Донилик" ва ташаббускорлик — сиёсий етакчилик мезони" қўрик-танлови ўзМТДП Дастури ва сарйоволди Ҳаракат дастурида назарда тутилган мақсад-вазифалардан келиб чиққан ҳолда юксак билим ва малакага эга бўлган оқила хотин-қизларнинг қўнунчилик, ижро ва суд ҳокимияти тарморқлариди фаолиятини, ҳуқуқий ва сиёсий ташаббусларини рағбатлантириш, сиёсий етук аёллар ҳисобига партиянинг кадрлар захирасини мустаҳкамлаш, шунингдек, аҳоли ва партия аъзоларининг мамлакатимиздаги сарйов тизими ва қўнунчилиги борасиди билимларини, сиёсий онги ва маданиятини янада ошириш мақсадида ташкил этилган. Танлов Низомига қўра унда қатнашувчи ижтимоий-сиёсий ҳаётда фаол иштирок этиб келаётган, ёши 20 ёшдан кам бўлмаган Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг аъзоси бўлиши шарт.

Мазкур ташаббуснинг бошланганига ҳали кўп фурсат ўтмаган бўлса-да, айтиш мумкинки, танлов натижасида эришилган ютуқлар анчайин салмоқлидир. Буни ўтган йилги иштирокчилар орасидан 1 нафари Олий Мажлис Қонунчилик палатасига депутат этиб сайлангани ва бошқа кўпчилик хотин-қизлар жойлардаги худудий партия ташкилотларида етакчилик фаолиятини самарали олиб бораётгани билан изоҳлаш мумкин.

3-бет

ЖАРАЁН

ВАТАНИМИЗ МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРИ ВА ТИНЧЛИГИ — БИЗ УЧУН МУҚАДДАС

УНИ ХИМОЯ ҚИЛИШ БАРЧАМИЗНИНГ БУРЧИМИЗ

Истиқлол йилларида давлатимиз раҳбари Исмоил Каримов ташаббуси ва раҳнамолигида юрт тинчлиги, Ватан равнақи, халқ фаровонлиги умуммиллий ғояси атрофида жамиятнинг барча қатламларини бирлаштириш ва уни амалга ошириш бўйича салмоқли қадамлар ташланди. Ўзбекистон ҳуқуқий-демократик давлат қуриш, фуқаролик жамиятини шакллантириш, халқнинг турмуш даражасини муттасил ошириб бориш йўлида ибрат ва эътирофга сазовор ютуқларни қўлга киритди.

Мамлакатимизда ҳукм сураётган тинчлик-осойишталик, ҳамиятимизда қарор топган миллатлараро тотувлик, динлараро бағрикенглик бугунги кунда ўзбек жамияти эришган энг катта ютуқ ва бойликлардандир. Буларнинг барчаси Президентимиз томонидан иш-

лаб чиқилган ва амалга оширилаётган тараққиётнинг "ўзбек модели"га асосланган ўзига хос ва ўзига мос сиёсатнинг пировард натижасидир. Энг муҳими бу сиёсат халқимизнинг ҳаётий ва ватанимизнинг миллий манфаатларига тамоман мос ва жавоб беради.

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўша мажлисида қилган маърузасида “Минтакамизда ва бутун дунёда юзага келаётган мураккаб геосиёсий шaroитда бизнинг

зиммамизда мамлакатимизнинг хавфсизлиги ва барқарорлигини таъминлаш, шу муқаддас заминимизда ҳукм сураётган тинч-осойишта ҳаётни сақлаш каби берибидиридан масъулиятли ва кенг қўламли бир қатор вазифалар борки, юртимизнинг, жондан азиз фарзандларимизнинг бугунги ва эртанги куни ана шу масалаларни қанчалик муваффақият билан ҳал этишимизга боғлиқдир” деб, алоҳида таъкидладилар.

Ўзбекистоннинг миллий қанафатларини химоя қилишга қўмаклашишни ўзининг бош макссадларидан бири сифатида белгиллаганини "Миллий тикланиш" демократик партияси ташкилотларининг шу кунларда жойларда ташкил қилаётган тadbирларида тинчлик-осойишталигини асраб-авайлаш, турли зарарли ғоя ва таъсирлардан ҳимоялашнинг миллий ҳимоя қилиш, давлатимиз раҳбари раҳнамоларидаги давлатимиз ва Марказий Осиёнинг мамлакатларида барқарорликни сақлаш юзасидан олиб борилаётган сиёсат моҳиятини кенг оммага тушуништириш етаци ўрнида турганини

2-бет

ФРАКЦИЯ ЙИФИЛИЦИ

Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон “Миллий тикланиш” демократик партияси фракциясининг навбатдаги йиғилишида қуйи палата ялпи мажлисига қиритилиши кўзда тутилган бир қатор қонун лойиҳалари муҳокама қилинди. Йиғилишни ЎзМТДП фракцияси раҳбари Улуғбек Муҳаммадиев олиб борди.

Қонунлар янада такомиллашади

Дастлаб депутатлар биринчи ўқишда қабул қилинаётган «Муаллифлик ҳуқуқи ва турдош ҳуқуқлар тўғрисидаги қонун ҳужжатлари тақомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасини муҳокама қилдилар.

2-бет

ФРАКЦИЯ

ЖАРАЁН

(Давоми.
Боши 1-бетда)

Айниқса, яқинда фракциямиз аъзоларининг сайловчилар билан ўтказган 200 дан зиёд учрашувларида, қабул қилинган қонунларнинг аҳамияти, парламент назоратини ташкил қилиш сингари мавзулар билан бир қаторда юртимизда ҳукм сураётган тинчликни асраш, одамларни доимо ҳушёр ва сезгир бўлишга даъват этиш ҳам диққат марказимизда бўлди.

Бугунги кунда Ўзбекистоннинг халқаро миқёсда обрў-эътибори тобора юксалиб бормоқда. Президентимизнинг дунёда ва минтақамизда тинчликни сақлаш, Афғонистонни тиклаш ва у ерда барқарорликни таъминлаш, жаҳон молиявий-иқтисодий инқирози таъсирини камайтириш, Шанхай Ҳамкорлик Ташкилотининг халқаро миқёс-

тон Ташқи ишлар вазирлиги Баёнотида айтилганидек: “Юштирилаётган, бошқарилаётган ва иғвогарлик характерига эга бундай хатти-ҳаракатлар миллатлар ўртасида низо кўзгатиш, Қирғизистон жанубида яшаётган кам сонли миллат вакиллари учун чидаб бўлмайдиган шароитни вужудга келтириш ниятида узоқни кўзлаб содир этилмоқда, деб хулоса чиқариш учун барча асослар бор”.

Қуролланган жиноятчи тўдаларнинг ўзбек миллатига мансуб тинч аҳолини қирғин қилиши, уй-жойларини ёқиб юбориши ва мол-мулкни талон-тарож қилиши ортда маълум сиёсий кучларнинг узоқни кўзлаган манфур мақсадлари мавжудлиги бугун ҳеч кимга сир эмас. Воқеалар силсиласи иғвогарлик характерига эга бўлган зўравонликлар пухта ўйланган режа асосида бошқарилаётганлигини кўрсатиб турибди. Тинч аҳолига нисбатан бундай зўравонликларни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгаши ҳам

лан халқимиз ва мамлакатимиз келажагига дахлдор бўлган бу эзгу ишга ҳисса қўшиш учун бутун куч ва имкониятини сафарбар этади.

Ватанимизнинг халқаро миқёсда юксалиб бораётган мавқеи нафақат сиёсий, шу билан бирга иқтисодий соҳада ҳам намойён бўлмоқда. Бунинг ёрқин мисоли сифатида пойтахтимизда бўлиб ўтган Осиё тараққиёт банки Бошқарувчилар кенгаши 43- йиллик мажлиси иштирокчиларининг юртимизда амалга оширилаётган кенг миқёсли ижтимоий-иқтисодий ислохотларга берган юксак баҳосини айтиб ўтиш мумкин. Мазкур анжуманда нутқ сўзлаган давлатимиз раҳбари: **“Мамлакатимизда 2009-2012 йилларга мўлжалланган Инқирозга қарши чоралар дастурининг ўз вақтида қабул қилингани, унинг мавжуд шарт-шароитга мувофиқлиги ва аниқ мақсадга йўналтирилгани инқирозга қарши туришда ва унинг салбий оқибатларини бартараф**

Қонунлар янада такомиллашади

ФРАКЦИЯ ИЙГИЛИШИ

(Давоми.
Боши 1-бетда)

Ушбу масала юзасидан Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси аъзоси Абдуғофур Маматов маъруза қилди.

— Маълумки, 2004 йил 27 августда Олий Мажлисининг “Адабий ва бадиий асарларни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Берн Конвенциясига қўшилиш ҳақида”ги қарори эълон қилинган ҳамда 2005 йил апрель ойидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ушбу конвенцияга маълум шартлар асосида қўшилган эди, — деди нотиқ ўз сўзида. — Яъни, Берн Конвенциясининг 18-моддасидаги шартга кўра, республикамиз ҳудудида ижтимоий мулк ҳисобланган адабий ва бадиий асарларни муҳофаза қилиш кўзда тутилмаган. 2006 йилда “Муаллифлик ҳуқуқи ва турдош ҳуқуқлар тўғрисида”ги янги миллий қонун қабул қилиниши ва Фуқаролик кодексига тегишли ўзгаришлар киритилиши миллий қонунчиликнинг халқаро андозаларга мувофиқлаштириди. Юзага келган шарт-шароит эса миллий ва чет эл муаллифлари ҳуқуқини ҳимоя қилишдаги мувозанатни тиклашнинг тақозо этмоқда. Шу нуктага назардан келиб чиқиб, биринчи ўқишга киритилаётган мазкур қонун лойиҳасида қўшимча шартлар олиб ташланмоқда. Бу ўз навбатида Ўзбекистон Республикасида барча хорижий асарлар муаллиф вафотидан сўнг 50 йил муддат ичиде муҳофаза қилинади. Шу билан бирга ҳудуд шундай муддат ўзбекистонлик муаллифлар асарларининг чет элдаги ҳимоясига нисбатан ҳам қўлланилишининг қонуний асосини жорий этилиши кўзда тутилмоқда.

Фракция аъзолари қонун лойиҳаси юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар ҳамда узи жиддий муҳомадан сўнг концептуал жиҳатдан маъқулладилар.

Шундан сўнг кун тартибидеги иккинчи масала муҳомада қилинди. Унда “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси кўриб чиқилди. Мазкур қонун лойиҳаси Ўзбекистон Республикасининг Президентининг “Республика солиқ органлари тизимини янада модернизация қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” 2010 йил 8 январдаги Қарорининг ижросини таъминлаш ҳамда айрим қонун ҳужжатларини меъёrlарини мазкур Қарорга мувофиқлаштириш мақсадида ишлаб чиқилди. Унга кўра, Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал кодексига ҳамда унинг ёрдамчисидаги бир қатор чеклашлар, яъни илмий, ижодий ва педагогик фаолиятдан ташқари, тадбиркорлик ва бошқа фаолият билан шугулланиши, шартномалар тузишда воситачилик хизмати кўрсатишга ҳақли эмаслиги белгиланган бўлибди.

Шу билан бирга маърузачи келгусида нотариуснинг масъулиятини ошириш мақсадида қасамёд қилиш тартиби, шунингдек, нотариуснинг ҳолис ва сифатли фаолият олиб бориши учун унга, стажёр ва унинг ёрдамчисига бир қатор чеклашлар, яъни илмий, ижодий ва педагогик фаолиятдан ташқари, тадбиркорлик ва бошқа фаолият билан шугулланиши, шартномалар тузишда воситачилик хизмати кўрсатишга ҳақли эмаслиги белгиланган бўлибди.

“Техник жиҳатдан тартибга солиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги Қонун лойиҳасининг асосий мақсади мамлакатимизнинг Бутунжаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлишига тайёргарлик кўриши учун ушбу ташкилот Битимлари талабларини ижро этиш, республикада ишлаб чиқарилган маҳсулот ва хизматларнинг ҳимоясини таъминлаш, халқаро савдодаги ортиқча ва асосий тўсиқларни бартараф этишдан иборатдир.

“Дафн этиш ва дафн иши тўғрисида”ги қонун лойиҳаси ҳам биринчи ўқишда депутатлар муҳокамасига қўйилмоқда. Мазкур ҳужжат концептуал хусусиятга эга бўлиб, унда вафот этган шахсини миллий ва диний аъёнлар асосида дафн этиш, қабристонлар

лицензиялар талаб қилинадиган фаолият турларининг рўйхати тўғрисида”ги қарорига бир қатор ўзгариш ва қўшимчалар киритиш кўзда тутилмоқда. Шунингдек, адлия органлари ва муассасалари фаолиятини янада такомиллаштирилиши билан бирга фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда нотариатнинг ролини оширишга қаратилган.

— Шунингдек, таъкидлаш керакки, мустақиллик йилларида мамлакатимизда давлат нотариуслари билан бир қаторда хусусий нотариал идоралар ҳам эркин фаолият олиб боришга кенг имкониятлар яратилди, дейди сўзга чиққан қонун лойиҳасига масъул ишчи гуруҳи, Қонунчилик суд ҳуқуқ масалалари қўмитаси аъзоси М. Усмонов. — Афсуски, шу ўтган давр мобайнида хусусий нотариуслар томонидан нотариат институтининг обрўсини путур етказадиган салбий ҳаракатлар кўзга ташланди. Ҳуқуқий муҳофаза қилишчи органларнинг маълумотларига қараганда улар фаолиятда кўп мартаба қонун билан белгиланган нормаларни жиддий бузиш, шунингдек, хизмат ваколатларидан гаразли мақсадларда фойдаланиб, суиистеъмол қилиш, бунинг оқибатида давлат, жамият ва шахс манфаатларига зарар етказиш ҳолатлари аниқланган.

Таъкид қилинган қонун лойиҳасида аҳолига малакали ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш мақсадида нотариал ҳаракатлар фақат давлат нотариал идораларида ишловчи нотариуслар томонидан Ўзбекистон Республикаси номидан амалга оширилиш тартиби ўрнаштириш тақлиф қилинмоқда.

Шу билан бирга маърузачи келгусида нотариуснинг масъулиятини ошириш мақсадида қасамёд қилиш тартиби, шунингдек, нотариуснинг ҳолис ва сифатли фаолият олиб бориши учун унга, стажёр ва унинг ёрдамчисига бир қатор чеклашлар, яъни илмий, ижодий ва педагогик фаолиятдан ташқари, тадбиркорлик ва бошқа фаолият билан шугулланиши, шартномалар тузишда воситачилик хизмати кўрсатишга ҳақли эмаслиги белгиланган бўлибди.

“Техник жиҳатдан тартибга солиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги Қонун лойиҳасининг асосий мақсади мамлакатимизнинг Бутунжаҳон савдо ташкилотига аъзо бўлишига тайёргарлик кўриши учун ушбу ташкилот Битимлари талабларини ижро этиш, республикада ишлаб чиқарилган маҳсулот ва хизматларнинг ҳимоясини таъминлаш, халқаро савдодаги ортиқча ва асосий тўсиқларни бартараф этишдан иборатдир.

“Дафн этиш ва дафн иши тўғрисида”ги қонун лойиҳаси ҳам биринчи ўқишда депутатлар муҳокамасига қўйилмоқда. Мазкур ҳужжат концептуал хусусиятга эга бўлиб, унда вафот этган шахсини миллий ва диний аъёнлар асосида дафн этиш, қабристонлар

учун экологик ва санитария-гигиена нормаларга мувофиқ ер майдони танлаш ва ажратиш тартиби, уларнинг сақланиши ва ободонлаштирилиши каби масалаларнинг ҳуқуқий асослари мустаҳкамлаб қўйилмоқда.

“Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилинганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгаришлар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси Қонунчилик палатаси депутатлар гуруҳи ташаббуси билан ишлаб чиқилган. У алоҳида қонунларда мавжуд номувофиқликлар, қарама-қаршиликларни бартараф этишнинг таъминлашга йўналтирилган.

“Монополияга қарши давлат органи қайта ташкил этилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгаришлар киритиш тўғрисида”ги қонун иккинчи ўқишда депутатлар эътиборига ҳавола этилмоқда. Унга кўра, мазкур қўмита раҳбарларининг маъмурий ҳажо қўллаш ҳуқуқлари белгиланиб, ушбу органнинг номини “Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси” деб ўзгариштириш тақлиф қилинмоқда.

Иккинчи ўқиш учун муҳомадага қўйилган “Реклама тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳамда Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 178-1-моддасига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳасида эса тамаки, тамаки маҳсулотлари ва ҳар қандай қувватдаги алкоголь ичимликлар рекламасини таъқиқлаш билан бир қаторда реклама тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарликни янада қучайтириш назарда тутилмоқда. Сўзга чиққан қонун лойиҳага масъул ишчи гуруҳ аъзоси ўз маърузасида ушбу қонун лойиҳасини иккинчи ўқишга тайёрлаш чоғида ЎзМТДП фракцияси аъзолари томонидан берилган тақлиф ва мулоҳазалардан кенг фойдаланилганлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

“Пиротехника буюмлари муомаласи тартибга солиниши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси ҳам иккинчи ўқишда муҳомадага киритилмоқда. Унда пиротехника воситаларини қонунга хилоф равишда ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сақлаш, ташиш, жўнатиш, улардан фойдаланиш, ноқонуний олиб кириш ёки сотиш кишилар соғлиғига турли даражаларда зиён етказадиган бўлса, жазо чораларини белгиланиши янги моддани киритиш кўзда тутилган.

Айтиш мумкинки, Ўзбекистон “Миллий тикланиш” демократик партияси фракциясининг мазкур йиғилиши бахс-мунозарага бой бўлди. Юқоридаги барча қонун лойиҳалари бўйича айтилаётган ҳар бир тақлиф ва фикр-мулоҳазалар партиянинг гоё ва мақсадларидан келиб чиқиб билдирилди ҳамда фракция нуктаи назари белгиланган бўлди. Қўрилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Аброр УМАРКУЛОВ,
“Milliy tiklanish”
мухбири

ВАТАНИМИЗ МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРИ ВА ТИНЧЛИГИ — БИЗ УЧУН МУҚАДДАС

УНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ БАРЧАМИЗНИНГ БУРЧИМИЗ

да таъсирини қучайтириш ва БМТ билан алоқаларини мустаҳкамлаш сингари ташаббуслари жаҳон жамоатчилиги томонидан қўллаб-қувватланмоқда.

Ён қўшимиз Афғонистонда содир бўлаётган воқеалар мамлакатимизда ҳеч кимни, бефарқ қолдираётгани йўқ. 30 йилдан буён давом этиб келаётган

қаттиқ қоралади. Халқаро жамоатчилик Қирғизистоннинг амалдаги сиёсий раҳбариятидан зўравонликларни тўхтатишни қатъиян талаб қилмоқда.

Ўзбек ва қирғиз халқи асрлар давомида бир тупроқда яшаб, бир дарёдан сув ичиб, ризқ-насибани ўзаро баҳам кўриб келган. Халқларимизнинг этник

этишда муҳим роль ўйнади”, деб алоҳида таъкидлаб, бу борада янада юксак марраларни кўзловчи куйдаги дастурга эътибор қаратдилар: **“Ўтган йили Ўзбекистонда 2009-2014 йилларда ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техникавий ва технологик қайта жиҳозлаш бўйича энг муҳим лойиҳаларни амалга ошириш чора-тадбирлари Дастури қабул қилинди. Ушбу Дастурга етакчи тармоқларни янгиллаш, йирик транспорт ва коммуникация лойиҳаларини амалга ошириш, янги замонавий ишлаб чиқаришларни ташкил этиш ва тежамкор технологияларни жорий қилишга қаратилган умумий қиймати 42,5 миллиард доллардан зиёд 300 дан ортиқ ўта муҳим инвестиция лойиҳалари киритилган”.** Миллий ишлаб чиқарувчилар манфаатларини ҳимоя қилишни ўзининг сайловолди Ҳаракат дастурида алоҳида, ақс эттирган партиямиз Президентимиз томонидан белгиланган юқоридаги вазифаларни амалга оширишга ҳар томонлама кўмаклашишлари лозим.

Фуқароларимиз қалбиде Ватанимизнинг шонли ўтмиши ва бугунги кунда эришаётган ютуқларидан фахрланиш ҳиссини ўйотилиши етакчи гоё сифатида белгиланган партиямиз аъзолари

Ўзбек ва қирғиз халқи асрлар давомида бир тупроқда яшаб, бир дарёдан сув ичиб, ризқ-насибани ўзаро баҳам кўриб келган. Халқларимизнинг этник жиҳатдан илдиизи ва эътиқоди бирлиги, қадрият ва аъёнларининг яқинлиги ҳамиша бизни бирлаштириб туради.

кучлари, адабиёт ва санъат намоёндалари, олимлар ва зиёлиларнинг кенг қатламлари, шунингдек, кўпни кўрган оқсоқоллар ташаббусини ўз қўлларига олишлари зарур. Халқаро тажрибадан маълумки, давлатга ном берган миллат шу мамлакатда яшаётган бошқа кам сонли халқларнинг тенг ва тинч-осойишта яшashi учун барча ҳуқуқий ва амалий шароитларни яратиши зарур ва бу нарса, энг аввало, шу халқнинг миллий манфаатларига ҳам мосдир. Масалалар шу нуктага назардан қарайдиган бўлса қирғиз халқи ва унинг етакчилари тажовузкор кучларнинг томирини қирқши ва мамлакатда миллатлараро тотувлиқни таъминлаш учун барча воситаларни ишга солишлари зарур.

Минтақамиздаги барқарорлик ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлиқни кўра олмаётган ёвуз кучларнинг қабих ниятлари амалга ошмайди. Чунки, ўзбек ва қирғиз халқи ўзининг бағрикенглиги, барча муаммоларни маслаҳат ва мурося йўли билан ҳал қилиши ҳамда тинчликсеварлиги билан ажралиб туради. Давлатимиз раҳбари Бухоро вилоятига ташрифи чоғида бўлиб ўтган воқеаларга муносабат билдириб, жумладан куйидаги фикрларни билдирдилар: **“Бу кўпуривчиликни уюштирган кучларнинг нияти Ўзбекистонни ҳам бу қарама-қаршиликка тортишдан иборат бўлган. Биз буюк халқимиз, асрлар давомида ёнма-ён яшаб келган қирғиз халқи билан тил топишга, муаммоларни ўзимиз ечишга қодиримиз”.**

Партия ташкилотлари ва фракцияси аъзолари ҳамда халқ депутатлари маҳаллий кенгашларга сайланган депутатларимиз олдимида турган энг муҳим вазифа — юртимиз тинчлиги, халқимиз оқсоқлалиги ва минтақавий хавфсизлиқни таъминлаш бўйича Президентимиз сиёсати ва фаолиятини жамоатчилик ва ЎзМТДП ижтимоий қатлами ўртасида кенг тарғиб қилиш ва тушунтириш, партия ташкилотлари эса ўзларининг амалий фаолияти би-

ва фаоллари жамоатчилигимизнинг кенг қатламлари билан ўтказаятган мулоқот ва учрашувларида эришилаётган ютуқлар замирида Президентимизнинг давлат ва халқ манфаатларини кўзловчи оқилона сиёсати, юксак сиёсий иродаси мавжудлигини тушунтириб, тарғибот ишларини олиб бормоқдалар. Бунда юртимиздаги тинчлик ва оқсоқлалиқни асраш ва энг муҳими, унинг қадрига етиш лозимлигига алоҳида эътибор қаратишмоқда. Айниқса, Наманган, Андижон, Навоий, Фарғона, Жиззах, Сирдарё, Сурхондарё вилоятлари ва Қорақалпоғистон Республикаси ёшлари ўртасида ўтказилган “Баркамол авлод — Ватан таянчи” фестивалларида ёш авлод қалбиде юрт туйғусини қучайтириш, уларни ватанпарварлик ва тинчликпарварлик руҳида тарбиялаш гоъялари билан сугорилган тадбирлар амалга оширилди.

Ўтказилаётган тадбирлар сони ва сифатини ҳамда таъсирчанлигини янада қучайтириш, аҳолининг кенг қатламлари, айниқса ёшлар орасига чуқур кириб бориш, Ватанимиз, халқимиз бугуни ва келажаги учун тинчликнинг аҳамиятини нақадар муҳим эканлигини амалий ва ҳаётий мисоллар орқали тушунтириш партия ташкилотлари ва депутатлар корпуси олдида турган энг муҳим вазифаларимиз сирасига кириди. Президентимиз Бухоро вилоятига ташрифлари чоғида айтган куйидаги фикрлари бизнинг ҳаёт аъмолимизга айланishi зарур: **“Тинчлик ва оқсоқлалиқ йўқ жойда барака бўлмайди. Шунинг учун халқимиз ҳар доим, бизга тинчлик керак дейди. Тўй-ҳашам, маърака маросимларда тинчлик-оқсоқлалиқ, омонлик бўлсин, баракамизни берсин, осмонимиз мусаффо бўлсин, деб дуо қилади. Бугунги мураккаб даврда оғоҳлик, сезгирлик, ҳушёрлик ҳар қачонгидан кўра муҳим”.**

Ахтам ТУРСУНОВ,
ЎзМТДП МК Ижроия
қўмитаси раиси

ПАРТИЯ ҲАЁТИ

(Давоми.
Боши 1-бетда)

КЎРИК-ТАНЛОВ

Донолик ва ташаббускорлик — сиёсий етакчилик мезони

КЎРИК-ТАНЛОВИНИНГ РЕСПУБЛИКА БОСҚИЧИ БЎЛИБ ЎТДИ. МАЗКУР АНЪАНАВИЙ ТАДБИР ПАРТИЯ САФИДАГИ ЮЗЛАБ ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ИСТЕЪДОДИ, МАҲОРАТИ, ИЗЛАНИШИ ҲАМДА САЛОҲИЯТИНИ РЎЁБГА ЧИҚАРИШГА КЎМАК БЕРМОҚДА

нинг ўзига хос либосларию маданияти билан ҳам сиёсатчи, ҳам аёл, ҳам жамиятнинг фаол аъзоси сифатида ўзларини кашф этиш учун барча қуйи босқичлардан республика босқичига етиб келган 14 нафар хотин-қизларнинг учта шарт бўйича қизгин баҳс ва мурасасиз курашлари остида кечган кўрик-танлов бошдан охиригача томошабинлар диққат эътиборини ўзига жалб этди. Жумладан «Ўзини таништириш маҳорати» шарида танлов иштирокчилари хатти-ҳаракатлари ва берган маълумоти орқали ўзининг қимлигини (портретини) тўлақонли ифодалашга интилди.

«Глобаллашув жараёнида маънавий-ахлоқий қадриятларни сақлаш муаммоси» (эркин мавзу) шарида эса иштирокчилар асосий диққат эътиборини ҳалқимизнинг миллий ва маънавий қадриятларини йўқотишга қаратилган маънавий таҳдидлар ва уларни бартараф этиш йўли-йўриқларини ўзида акс эттирган саҳна кўринишларини намойиш этдилар. Ушбу саҳна кўринишларининг профессионал тарзда тайёрланганлиги ва танланган мавзунинг

долзарблиги кўрик-танловнинг таъсирчанлигини янада оширди. Жумладан, бугун бутун дунёнинг глобал муаммоларига айланган одам савдоси, «оммавий маданият» таҳдиди, турли диний оқимлар, уларнинг таъсирига тушиб қолаётган айрим қимсалар аянчли қисматининг саҳна кўринишлари орқали очиб берилиши томошабинларни бефарқ қолдирмади.

Танловдаги асосий шартлардан бири бўлган «Агар мен депутат бўлсам» лойиҳаси юзасидан бўлган чиқишларда партия сафида депутатликка муносиб хотин-қизлар номзоди кўпчилик эканлиги маълум бўлди. Унда иштирокчилар асосий эътиборини бўлажак депутат сифатида ўз лойиҳаси (платформа)да илгари сурилган ғоя ва режаларни ҳимоя қилишга қаратдилар.

Жумладан, кўрик-танлов иштирокчиси Дилфуза Бахриддинованинг «Сайловолди дастури» диққатга сазовордир. Унда партиямиз асосий дастурий вазифаси ҳисобланган миллий бойликлар ва қадриятлар, моддий-маданий бойликлар, миллий-маънавий анъаналар ва урф

одатларни асраш, ёшларда уларга нисбатан чуқур ҳурмат туйғусини уйғотиш, ғуқорларда миллий ғурур ва ифтихор тушунчаларини кучайтириш каби бир қатор муҳим масалалар ўз аксини топиб, уларни ҳаётга тўлақонли тадбиқ этишнинг ўзига хос жиҳатлари очиб берилди.

Сурхондарё вилояти вакили Гулнора Махидованинг ўз сайловолди дастурини аниқ тақлиф ва амалий ечимларга асослаб ёритиб бериши барчаннинг эътиборини тортиди.

Танловда жаззхлик Камола Раҳимова эса партия ғояларини тарғиб-ташвиқ этиш, ташкилотчилик ишларида фаоллиги билан алоҳида ажралиб турди.

Тадбир давомида иштирокчилар чиқишлари ҳакамлар ҳайъати томонидан баҳолаб борилди. Қизгин ва мурасасиз кечган баҳсларда ғойибликка муносиблар танланди. Яъни биринчи ўринга ЎзМТДП Наманган вилояти вакиласи Нозима Рўзиматова сазовор бўлган бўлса, иккинчи ва учинчи ўринларга Андижон вилоятидан Зилола Тоштемирова ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси вакиласи Сурайё Аитова лойиқ деб

топилди. Шунингдек, кўрик-танловда хотин-қизлар орасидан бир қатор номинациялар бўйича ҳам ғойиблар аниқланди. Унда Сурхондарё вилоятидан Гулнора Махидова «Энг ташаббускор иштирокчи», Бухоро вилоятидан Мадина Гадовва «Энг билимдон иштирокчи», Тошкент вилоятлиқ Гулрух Эргашева «Энг зукко иштирокчи», навоийлик Дилафруз Бахриддинова «Энг ёш, фаол иштирокчи», самарқандлик Навбахор Узоқова «Энг иқтидорли иштирокчи», Жиззах вилоятидан Камола Раҳимова «Энг назокатли иштирокчи», хоразмлик партиямиз фаол аъзоси Шаҳноза Акманова «Энг доно иштирокчи», Қашқадарё вилоятидан Нигора Тоғаева «Кучли сиёсий билим эгаси», фарғоналик Муқаддас Аҳмедова «Энг намунали ишти-

рокчи», ЎзМТДП Тошкент шаҳар вакиласи Умида Ҳўжакулова «Энг муҳир ижро эгаси» ҳамда сирдарёлик Нафиса Мелибоева «Энг шижоатли иштирокчи» номларига сазовор бўдилар.

Тадбир нафақат сиёсий руҳда ўтди, шу билан бирга иштирокчилар ва меҳмонларнинг маданий ҳордиқ чикаришлари ҳам хизмат қилди. Халқимизнинг сеvimли санъаткорлари томонидан ижро этилган куй-қўшиқлар барчага хуш кайфият улашди.

Танлов сўнгига ҳакамлар томонидан адолатли ва муносиб баҳоланган ғойиблар ҳамда барча иштирокчилар партиянинг қимматбаҳо совғалари, фахрий ёрлиқлари ва дипломлар билан тақдирландилар.

Тадбир ниятида қатнашчилар фикрлари билан қизиқдик:

Нозима РЎЗИМЕТОВА, биринчи ўрин соҳибаси:

— Кўрик-танлов шартларининг бевосита партиявий фаолиятимиз билан узвий боғлиқ эканини айтиб ўтмоқчиман. Ҳар бир партия аъзосининг сиёсий фаоллиги, сиёсий жараёнлардаги иштироки ва партия ғояларини тарғиб этишдаги масъулияти партиянинг жамоатчилик орасида нуфузи ортишига хизмат қилади. Шартлар орқали ана шу жараёнда биз қўлашимиз зарур бўлган самарали усулларни ўргандик. Амминанки, олган билимларим келгуси фаолиятимда ўзининг натижасини беради.

Зилола ТОШТЕМИРОВА, иккинчи ўрин соҳибаси:

— Албатта, тадбирдан сўнг янада кўпроқ билим ва таҳрибга тўплаган интилишим шубҳасиз. Энг муҳими, тадбир янги иқтидорларни кашф қилганлиги, сафимизда сиёсий етакчи бўлишга муносиб хотин-қизлар кўпчилигини ажойиб тарзда намойиш этгани билан хотирамда муҳрланиб қолса керак.

Сурайё АИТОВА, учинчи ўрин соҳибаси:

— Менинг мазкур кўрик-танловга қатнашимдан мақсадим сиёсий салоҳиятим, етакчилик қобилиятим қай даражада эканлигини синая кўриш эди. Шу сабабли танловга тайёргарлик жараёнида жуда кўп изланишлар олиб бордим. Бу менинг келгуси фаолиятимда муҳим аҳамият касб этади. Партия томонидан жойларда ташкил этиладиган тадбирларда, электротартиб билан бўладиган мулоқотларда танловдан олган билимларим катта ёрдам беради.

Нигора ТОҒАЕВА, Кучли сиёсий билим эгаси:

— Танловга тайёргарлик кўриш давомида кўплаб сиёсий, ҳуқуқий адабиётлар, қонунлар яратилиши ва жамият ҳаётига таъбиқ этилиши жараёнини чуқур ўргандим. Хусусан, «Агарда мен депутат бўлсам» лойиҳасига тайёргарлик кўришда ҳудуддаги аҳоли ҳаётига дахлдор, уларни ўйлантираётган масалаларни ўрганиш, тадқиқ этиш ва ечим борасида таҳриб ва билгим орттирдим. Партиямизнинг жамиятдаги нуфузи ва салоҳиятини янада ошириш, электротар ва хайрихоҳларимизнинг сафини кенгайтиришга аёллар бўғини зиммасига ҳам катта масъулият юклайди. Танлов эса менинг бу йўлдаги изланиш ва мақсадларимни янада қатъийлаштирди.

Айтиш мумкинки, ўтказилган бу каби танловлар юртимиздаги ҳар бир хотин-қиз қалбига унда иштирок этиш иштиёқи ва ҳавасини уйғотиб, шу орқали сафимизда билимдон, зукко, оқила ва ташаббускор аъзолар кўпайишига хизмат қилади.

Гулбаҳор УМУРЗОКОВА,
Дилноза ҲАЙИТОВА,
«Milliy tiklanish» мухбирлари

ФАОЛИЯТ

Сўнгги пайтларда оммавий ахборот воситалари орқали хорижда ишлаб чиқарилган мультфильм ва ўйинчоқларнинг болалар тарбиясига салбий таъсири ҳақида турлича муносабатлар билдирилмоқда. Шунингдек, бу борада Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партиясининг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси томонидан олиб борилаётган амалий саъй-ҳаракатлар ҳам ўзига хос аҳамият касб этмоқда.

Миллий кўғирчоқлар — маънавиятимиз кўзгуси

Айнура УТЕНИЯЗОВА,
Ўзбекистон Республикаси халқ усталари,
хунармандлари, мусаввирлари «Хунарманд» уюшмиси Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси бошлиғи ўринбосари

Яъни, партиянинг ёш авлод маънавий олами, пировардида миллатимиз келажаги билан боғлиқ бўлган мазкур масалага бутун жамоатчиликнинг эътиборини қаратаётганлиги диққатга сазовордир. Бироқ, айрим тадбиркорларимиз фаолияти орқали ушбу махсулотларнинг юртимизга кириб келиши бугунги кунда ҳам давом этмоқда ва афсуски, улар болаларимизнинг сеvimли овуноқларига айланмоқда.

Шу ўринда Президентимиз Ислам Каримовнинг «Юсак маънавият — энгилмас куч» асарида бу каби ўйинчоқларнинг келажақ авлод тарбиясига салбий таъсири ҳақида билдирган

қўйидаги фикрини келтириб ўтиш жоиз: «Ўйинчоқлар образи боланинг мурғак тасаввурига бамисоли тошга ўйилган нақшдек муҳрланиб, унинг онгида бир умр сақланиб қолади. Гўдакнинг улғайиб касб танлаши, келажакда қандай йўлдан бориши, ўзининг ҳаёт тарзини қандай ахлоқий-маънавий асосларга қуриши ҳам, ҳеч шубҳасиз, унинг болалиқда қандай ўйинчоқлар билан ошно бўлиб ўсгани билан белгиланади.

Афсуски, ҳозирги вақтда фарзандларимиз кўпичча хорижда ишлаб чиқарилган, бизнинг миллий табиатимиздан узоқ бўлган ўйинчоқ ва кўғирчоқларни ўйнаб улғаймоқда».

Бу фикрлардан кўриниб турганидек, кўғирчоқ ва ўйинчоқлар образи болалар онгидан жой олиб, уларнинг маънавий дунёсининг шаклланишига ҳам катта таъсир кўрсатади. Халқимизнинг минг йиллик тарихи ва бой қадриятлари билан фўрланидиган, ёруғ келажакни ўз қўли билан бунёд этишга қодир, маънавий олами бой авлодни тарбиялашда миллий ўйинчоқ ва кўғирчоқларнинг аҳамияти катта. Шу боис, бу борада олиб борилаётган амалий ишлар кўламини кенгайтириш бугунги кун талабидир.

Яқинда «Баркамол авлод йили» Давлат дастури доирасида Ўзбекистон «Миллий тикланиш» демократик партияси Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши ҳамда Ўзбекистон Республикаси халқ усталари, хунармандлари, мусаввирлари «Хунарманд» уюшмасынинг Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси томонидан

«Миллий кўғирчоқлар маънавиятимиз — кўзгуси» мавзусида ўтказилган ўқув-масъулот ҳам ана шу мақсадга қаратилди.

Машгулотларни хоразмлик таниқли кўғирчоқ устаси, Ўзбекистон Бадий академияси, Ўзбекистон Республикаси «Хунарманд» уюшмасы аъзоси ҳамда «Жайхун» кўғирчоқ театрининг бадий раҳбари Мансурбек Қуръазов олиб борди. Унда Қорақалпоғистон Республикасининг барча шаҳар ва туманларидан келган 40 дан ортиқ хотин-қизлар ҳафта давомида мато, ҳамир, гипс, керамика, қозоқ, қамиш каби турли махсулотлардан миллий кўғирчоқларни яшаш сирлари

ни ўрганишди. Тадбирнинг тантанали ёпилиш маросимида кўғирчоқ яшашни пухта ўрганган иштирокчилар ташкилотчиларнинг фахрий ёрлиғи ва қимматбаҳо совғалари билан тақдирландилар.

Ушбу ўқув-масъулотларни ўтказиш орқали эришган натижаларимизга тўхталадиган бўлсак, - дейди ЎзМТДП Қорақалпоғистон Республикаси кенгаши Ижроия қўмитаси раиси ўринбосари, Ўзбекистон Республикаси «Хунарманд» уюшмасы Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси бошлиғи Айзада Нуриметова, - биринчидан, ота-боболаримиздан қолган миллий-маданий меро-

симизни ўзида мужассамлаштирган ўзбек, қорақалпоқ миллий болалар ўйинчоқлари ва кўғирчоқларининг намуналарини яратилди. Шунингдек, иштирокчилар жойларда фаолиятларини давом эттириб, бу хунар сирларини омалаштиришга ҳисса қўшадилар. Бу орқали эса республикамизнинг барча ҳудудларида кўғирчоқ яшаш билан шуғулланувчи усталар мактаби шаклланишига замин яратилади.

Иккинчидан, ҳукуматимиз томонидан локализация яъни маҳсулот ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш бўйича амалга оширилаётган ислохотлар ижросини таъминлаш учун бола-

лар ўйинчоқлари ва кўғирчоқларини ишлаб чиқаришга ихтисослашган кичик корхоналарни ташкил этишимиз ва шу орқали хориждан импорт ҳисобига олиб келинадиган махсулотлар ҳажминини камайтиришга, вақт ўтиб унга бўлган талабни тўлиқ қоплашга эришишимиз мумкин. Яна бир жиҳати янги иш ўринлари яратилиб, хотин-қизларимиз хунарли бўлишди.

Энг аҳамиятли томони шундаки, миллий кўғирчоқлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш билан ёшларнинг маънавий олами болалиқдан бошлаб эзгу ғоялар асосида шакллантирамиз ва камол топтирамиз. Мисол учун қорақалпоқ миллий нақшлари билан кашталланган кўк кўйлак ва саўкеле (кўк кўйлак - тўйда кийиладиган қорақалпоқ миллий либоси, саўкеле - тўйда кийиладиган қизлар бош кийими) кийган, ўнгир мунчок, туйме тахиб, (қорақалпоқ миллий заргарлик буюмлари) ибo ва ҳаё билан кўзларини ерга қадаб турган қорақалпоқ қизининг образи келажак авлодлар ёлдида муҳрланиб, уларда миллий маънавий меросимизга бўлган ҳурматини ва уни кейинги авлодларга асл ҳолида етказиш масъулиятини шакллантиришга хизмат қилади, деб ўйлайман.

Дарҳақиқат, миллий кўғирчоқ ва ўйинчоқлар халқимизнинг бой амалий санъат намуналарини ўзида мужассамлаштирибгина қолмасдан, маънавий, мафкуравий ва энг асосийси таъсирчан тарбия воситаси ҳамдир.

Бу воситадан ёвуз ниятдаги қимсаларнинг ўз мақсадларини йўлида фойдаланиб, ёш авлод онгини эгаллашига йўл қўймайлик.

ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТ

ОГОҲЛИК

XX аср охирларига келиб одам савдоси асосий таҳдидлардан бири бўлиб қолди. Одамдан эксплуатация мақсадларида фойдаланиш билан боғлиқ жиноятларнинг ортиб бориш тенденцияси бундай ижтимоий хавфли қилмишлар охир-оқибатда жамиятнинг демократик негизларига тажовуз қилиши билан миллий хавфсизликка ҳам таҳдид солади.

Одам савдоси

ДАВРНИНГ ГЛОБАЛ МУАММОСИ

Бегзод АРТИКОВ,
Жиззах вилоят Адлия бошқармаси
бошлигининг ўринбосари

Ҳозирги кунга келиб одам савдоси инсон, унинг дахлсиз ҳуқуқлари, кадр-қиммати, осойишта ҳаёти ва келажагига жиддий зиён етказувчи на сарҳад, на миллат танламайдиган иллат бўлиб, ўз домига кўпроқ аёллар ҳамда болаларни тортиши билан жаҳон ҳамжамиятини жиддий ташвишга солмоқда. Ушбу жиноят аксарият ҳолларда инсонларни ёғир шароитларда меҳнат қилишга мажбурлаш, қуллик, мажбурий «донорлик, фоҳишалик ва бошқа мақсадларда фойдаланиш»да «жирканч кўринишлари билан намоён бўлмоқда. Ушбу ҳолатларнинг ўзи одам савдосидек уюшган трансмил-

лий жиноятга қарши курашда нафақат бир давлат, балки жаҳон мамлакатлари ўзаро ҳамкорликда курашиши лозимлигини тақозо этмоқда. Шу мақсадда, Ўзбекистон ҳам одам савдосига қарши курашишга оид қатор халқаро ҳужжатларни, жумладан, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг «Трансмиллий уюшган жиноятчиликка қарши кураш тўғрисида»ги Конвенциясини, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ушбу Конвенциясини тўлдирувчи «Одам савдоси, айниқса, аёллар ва болалар савдосини олдини олиш ҳамда унга чек қўйиш ва унинг учун жазолаш ҳақида»ги протоколни ратифи-

кация қилди ва халқаро ҳуқуқ нормаларини миллий қонунчиликка имплементация қилишга доир тегишли ўзгартиришлар киритди.

Ратификация қилинган халқаро ҳужжатларга мувофиқ 2008 йил 17 апрелда «Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни қабул қилинди. Мазкур қонуннинг мақсади одам савдосига қарши курашиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишдан иборат бўлиб, одам савдосига қарши курашишнинг қонунийлик, одам савдоси билан шугулланувчи шахслар жабобгарлигининг муқаррарлиги, одам савдосидан жабрланганларнинг камситилишига йўл қўймаслик ва ижтимоий ҳамкорлик принципларига асосланади.

Бу борада, айниқса Ўзбекистон Республикаси Президентининг ташаббуси билан 2008 йил 8 июлда қабул қилинган «Одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Қарори мазкур соҳада амалга оширилаётган ислохотларнинг мантиқий давоми бўлди. Қарорга мувофиқ 2008-2010 йилларда одам савдосига қарши курашиш самарадорлигини ошириш бўйича Миллий тадбирлар режаси тасдиқланди, одам савдосига қарши курашиш бўйича Республика Идоралараро комиссияси тузилди ва мазкур комиссия томонидан режа асосида амалга оширилаётган аниқ вазифалар белгиланган.

Миллий тадбирлар режаси асосида «Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида»ги Ўзбеки-

стон Республикаси Қонуни қабул қилиниши муносабати билан «Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига ўзгартиш ва қўшимча киритиш ҳақида»ги Қонуни қабул қилинди. Мазкур қонунга мувофиқ одам савдоси, яъни одамни олиш-сотиб олиш одамни ундан фойдаланиш мақсадида ёллаш, ташвиш, топшириш, яшириш ёки қабул қилиш уч йилдан беш йилгача, айрим ҳолатларда эса беш йилдан саккиз йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

Агар бундай ҳаракатлар ўн саккиз ёшга тўлмаганлиги айбдорга аён бўлган шахсга нисбатан содир этилса, жабрланувчининг ўлимига ёки бошқа оғир оқибатларга сабаб бўлса, ўта хавфли рецидивист томонидан содир этилса ёки уюшган гуруҳ томонидан унинг манфаатларини кўзлаб содир этилса саккиз йилдан ўн икки йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланиши белгиланган.

Миллий тадбирлар режаси асосида Республика Идоралараро комиссияси томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 5 ноябрда «Одам савдоси жабрдийдаларига ёрдам бериш ва уларни ҳимоя қилиш бўйича Республика реабилитация марказини ташкил этиш тўғрисида»ги Қарори қабул қилинди. Қарорга мувофиқ Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги ҳузурида Одам савдоси жабрдийдаларига ёрдам бериш ва уларни ҳимоя қилиш бўйича 30 ўринга мўлжалланган Респуб-

лика реабилитация маркази ташкил этиш белгиланди.

Республика реабилитация маркази зиммасига одам савдоси жабрдийдаларини қўлай яшаш ва шахсий гигиена шарт-шароитлари, шунингдек озик-овқат, доривор воситалар ва тиббиёт буюмлари билан таъминлаш, кечиктириб бўлмайдиган тиббий, психологик, ижтимоий, юридик ва бошқа ёрдам кўрсатиш, улар хавфсизлигини таъминлаш, қариндошлари билан мулоқот ўрнатилишида кўмаклашиш, уларнинг қариндошлари ва васийларига одам савдоси жабрдийдаларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари тўғрисида ахборот бериш, ижтимоий реабилитация қилишда кўмаклашиш ва уларни ҳимоя қилиш каби вазифалар юклатилди.

Ҳозирги кунда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишда одам савдосига қарши курашиш ва унинг оқибатларини кенг халқ оммаси орасида тушунтириш юзасидан Республика Идоралараро комиссия таркибига кирган идоралар билан бир қаторда адлия органлари томонидан ҳам кенг тарғибот ишлари амалга оширилмоқда. Жумладан, Жиззах вилоят адлия бошқармаси томонидан инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бўйича 2009 йилда жами 1074 мартаба тарғибот тадбирлари ўтказилган. Ушбу тадбирларда одам савдосининг трансмиллий жиноятларнинг бошқа турлари билан боғлиқ жиҳатлари ахс эттирилмоқда. Бунда тарғиботнинг энг таъсирчан воситаси бўлган марказий ва маҳаллий ОАВ имкониятларидан унумли фойдаланилмоқда.

МУЛОҲАЗА

Тасаввур қилинг, компьютер орқали виртуал оламга сайр қилишни бошладингиз. У ерда сизни соф ўзбекона лутф билан қарши олишди. Бу манзилдаги ёзувлар, сўзлар сизга жуда таниш ва қадрдон. Ушбу макондаги ўз манзилнинг сари кириб борар экансиз, сизга виртуал «уй»ингиздаги янгиликлар, янги хизматлар, хатлар ва бошқалар ҳақида ўзбекча маълумотлар етказилади. Шу ердан туриб эълонларни кўздан кечирасиз, керак бўлса, эҳтиёж-ингизга қараб интернет бозоридан ул-бул харид ҳам қиласиз, зарур бўлган маълумотларни қидирасиз...

Виртуал оламда миллий манзил

СИЗ УНДАН ҚАЙ ДАРАЖАДА ФОЙДАЛАНАЯПСИЗ?

Инсоният янги – ахборотлашган замонга қадам қўйгандан сўнг, кишиларнинг бир-бири билан мулоқот қилишлари, истаган мавзуда, хоҳлаган миқдорда маълумотларни излаб топиш ва уларга эғалик қилиш имкониятлари кенгайди. Шу боис, кўпчилик тез орада замонавий коммуникация воситаларидан фойдаланиш қоидаларини ўзлаштириб олди. Энди аввалгидек узоқ вақт, катта харажат ва куч-қувват талаб қилинмайдиган, бугун қабуллар асосан эстетик заъф олиш манбаи, учқур тулпорлар эса аjoyиб спорт мусобақаларининг «эркатой»ларига айланишди. Улар ўрнини эса компьютер технологиялари, почта, уяли алоқа воситалари ва бошқалар эгаллади. Ушбу воситалар ичида жаҳон компьютерларининг ягона тармоғи – интернет бир қанча афзалликларга эғалиги билан етакчилини кўлга киритмоқда. Ҳоҳ мактуб, ҳоҳ сурат бўлсин (шунингдек, мусика ва кино ва бошқа ахборотлар) қисқа муддатлар ичида дунёнинг исталган ерига жўнатилиши ва қабул қилиб олиниши мумкин. Интернет тақдим этган яна бир қўлайлик, шубҳасиз, электрон почта ҳисобланади.

Бугун электрон манзил тушунаси кўпроқ тилга олинмоқда. «Ҳаётимизда тобора» чўқурроқ илдириштириб борар экан, янгича шакл ва қўлайликлар билан бойиб бораёпти. Талабалар ва ўқувчилардан тортиб, турли соҳаларда меҳнат қилаётган кишилар унинг имкониятларидан фойдаланмоқда. Мазкур шароитда виртуал миллий манзилларга эга бўлиш ва ушбу учинчи оламда ўз ахборотларини аънавий кадрларга мисал тариқда жўнатиш ҳамда қабул қилиб олиш катта аҳамият касб этади. Буни айни дамда аксарият юртдошларимиз электрон почта манзилларини бошқа давлатлар доменларидан, хусусан, Россия, АҚШ сингари мамлакатлар виртуал ҳўмронлик қилаётган худудларда очаётганлари билан изоҳлаш мумкин. Масалан, www.mail.ru, www.rambler.ru, www.yahoo.ru ва www.gmail.com сайтлари улар орасида маълуму машхур. Мазкур шароитда нима учун ўзбек электрон почта манзилларидан фойдаланилмаяпти, деган саволнинг туғилиши табиий. Ахир, бу ҳам кийган дўппимиз, қилаётган ўзбекона лутфимиз сингари миллатимизни танитишнинг яна бир кўриниши бўлиб бораёпти-ку! Виртуал маконда «сайр» қилувчилар сони тобора ортиб бораётган экан, жаҳон халқлари ичида бу рақамларга жо бўлган дунё сайёҳларининг юртимизнинг янгича қўёфаси, янгича кўриниши ҳақидаги қизиқишлари ҳам ўзгача маъно касб этиши бор гап. Суратлар, электрон почта манзиллари жаҳон халқларини ҳақиқий жаннатоманд ватанимизга қоралаш шубҳасиз. Шунинг учун ҳам электрон почта манзилларини миллий доменларда очиб эҳтиёжи тобора аҳамияти бўлиб бормоқда. Бу ҳақда юртдошларимиз фикрини сўраганимизда, улардан турлича жавобларни эшитдик. Кимдир электрон почта хизматлари мавжуд ўзбек сайтларининг борлигини беҳабар бўлса, яна кимдир уларнинг фойдаланиш учун жуда нуқулай эканлигини таъкидлади. Қалбида Ватанга нисбатан чўқур муҳаббати бор кишилар эса ҳар қандай шароитда қарамадан ўзбек тилида фаолият кўрсатувчи, ўзбекча номга эга сайтлардан фойдаланишни таъкидлади. Ўзбекча «сўзловчи» электрон почта хизматлари билан қизиқганимизда бир неча ижобий жиҳатларга дуч келдик. Масалан, www.inbox.uz, www.doda.uz, www.haqida.uz сингари сайтларда электрон почта хизматлари ҳамма учун очик, бепул йўлга қўйилган бўлиб, уларда шунингдек, бошқа маълумотлар, қизиқarli ахборотларни олиш имкониятлари ҳам мавжуд. Энг муҳими, ўзбек сайтлари ҳар қандай ташқи таъсирлар, ахборот хуружлари ва манипуляция характердаги маълумотлардан холи. Аммо ушбу сайтларда мавжуд электрон почта хизматлари устида ишлаш, уларни янада такомиллаштириш лозим. Жумладан, сайт дизайни ва кўринишини яхшилаш, хизматлар турини кенгайтириш, уларга ўзбек аудиторияси эътиборини янада кўпроқ жалб қилиш даркор. Янгилик ва хизматлар билан биргаликда ижтимоий, иқтисодий аҳамиятга эга рекламаларни жалб қилиш кейинчалик ҳам самарали фаолият юритишнинг моддий асосларини мустаҳкамлайди.

Миллий ўзлик, ватанга муҳаббат ва ижтимоий қарашларимиз бугунги кунда виртуал оламдаги манзилимиз орқали ҳам намоён бўлмоқда. Кимлигимизни исм-шарифимиз, миллатимиз ва эътиқодимизга қараб билганларидек, электрон почта манзилимиз орқали ҳам англаш мумкин бўлиб қолди. Ушбу замонавий тушушча ёрдамида дунёга бўлган қарашларимиз, гурур ва ўзлигимиз ҳам акс этиб туради. Чунки оддий ўзбекининг электрон манзили ўзбек доменида бўлса, унинг гурури банд, эътиқоди мустаҳкам эканлигини билиш қийин эмас.

Чарос ҚУРБОНОВА

АБИТУРИЕНТ — 2010

Умидлар уммони

Камолот ёшига етаётган ҳар бир иқтидорли йигит-кизнинг орзуси – танлаган соҳаси бўйича олий ўқув юртида таҳсил олишдир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2010 йил 28 майдаги «2010/2011 ўқув йилида Ўзбекистон Республикасининг олий таълим муассасаларига қабул тўғрисида»ги Қарорига мувофиқ мамлакатимиз олий ўқув юр்தларига абитуриентлар қабул қилиш бошланган онда Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети қабул комиссиясига ўнлаб йигит-қизлар ҳаяжон билан кела бошлади. Қабул юқори даражада ташкил этилган ўқув даргоҳида биринчи абитуриентлар гулдасталар, Миллий университет ҳаётига бағишланган китоблар ва бошқа эсдалик совғалари билан кутиб олинди.

Тўлқин ЭШБЕК,
ЎзМУ Ахборот хизмати раҳбари

– Бу кунни мен умрбод ҳаяжон билан эслаб юраман, дейди механика-математика факультетига биринчи бўлиб ҳужжат топширган абитуриент Дилноза Қурбонова. – Тарихдан маълумки, математика фанининг бешигини ал Хоразмийдек буюк аждодларимиз тебратганлар. Улуғ бобокалонимиз «Ал-жабр» китоби билан алгебра фанига асос солгани ҳақида ўқиганимиз. Орзум шундай буюк аждодларимизга муносиб ворис бўлишдир.

– Довруғи дoston Ўзбекистон Миллий университетида таҳсил олишни ёшлигимдан жуда орзу қилардим, дейди ўзбек филологияси факультетига ҳужжат топширган қиз Сарвиноз Тўхтаева. – Бу даргоҳдан ўнлаб сеvimли шоир ва адабларимиз, адабиётшунос олимлар етишиб чиққанига ҳавас билан боқмаган адабиёт ихлосманди топилмасе керак. Келгусида мен ҳам ана шу устозлар изидан бориш ниятидам.

Қабул комиссиясига ҳужжат топшириш қизгин паллага кирди. Мазкур ўқув даргоҳида абитуриентлар учун зарур шарт-шароитлар яратилган, керакли маълумотлар махсус стендларда ёритилган. «Ўзбекистон Миллий университети» газетасининг абитуриентлар учун махсус сони ҳам чоп этилди.

– Бу йил университетнинг бакалавриатига 36 та йўналиш бўйича 1700 талаба қабул қилиниши режалаштирилган. Уларнинг 650 нафари давлат гранти ва 1050 нафари тўлов-шартнома асосида тахсил оладилар, дейди қабул комиссияси масъул котиби Шавкат Мадрохимов. – Магистратура босқичига 87 та мутахассислик бўйича 571 нафар бакалавр дипломига эга бўлган йигит-қизлар қабул қилинади. Уларнинг 159 нафари давлат гранти ва 412 нафари тўлов-шартнома асосида ўқийдилар.

Мамлакатда ижтимоий-иқтисодий соҳаларда амалга оширилаётган ислохотларга хизмат қилиши кўзда тутилган янги йўналишларда кадрлар тайёрлашга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу мақсадда бу йил университет бакалаврият йўналишига ижтимоий иш (фаолиятнинг турли соҳалари бўйича), магистратура босқичига тарихшунослик, манбашунослик ва тарихий тадқиқотлар методлари (мамлакатлар бўйича), социологик тадқиқот усуллари, архив иши назарияси ва амалиёти, меҳнат ресурсларини бошқариш, персонални бошқариш каби янги мутахассисликлар қўшилди. Демак, бу йилдан бошлаб мазкур йўналиш ва мутахассисликлар бўйича ҳам етук кадрлар тайёрлана бошлайди.

Юксак илмий салоҳиятга эга бўлган ЎзМУ энг иқтидорли, билимли ва изланувчан ёшларни қоралаб қолаверади.

ОИЛА ВА ЖАМИЯТ

Юртбошимиз «Юксак маънавият енгилмас куч» асарида оилага таъриф бериб: «Маънавият кўрғони бўлмиш оилани мустаҳкамлаш бугунги кунда барчамизнинг наинки асосий вазифамиз, балки инсоний бурчимизга айланишини истардим» деб ёзган эди. Давлатимиз раҳбари раҳнамолигида мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий-сиёсий, ижтимоий ва маънавий ислохотларда ҳам оила фаровонлигини таъминлаш асосий ўрин олган.

МУҚАДДАС ҚЎРҒОН

Анорбой НОРКУЛОВ,
«Milliy tiklanish» мухбири

Зеро, оила қанчалик кучли, мустаҳкам бўлса, жамият ҳам шунча кучли ва мустаҳкам, мамлакат эса барқарор бўлади. Юртимизда амалга оширилаётган ислохотлардан кўзланган бош мақсад ҳам маъна, руҳан ва жисмонан етук фарзандларни камол топтиришдир. Зеро, оналар ва болалар соғлигини муҳофаза этишга қаратилган қатор ҳуқуқий ҳужжатларда белгиланганидек, соғлом бола туғилиши жисмоний ҳамда маънавий баркамол авлодни вояга етказиш борасидаги чора-тадбирлар ижросини янада кучайтириш бугуннинг муҳим ва устувор вазифасига айланган.

Мамлакатимиз Президентининг «Она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлом авлодни шакллантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги, «2009-2013 йилларда аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом бола туғилиши жисмоний ва маънавий баркамол авлодни вояга етказиш борасидаги ишларни янада

кучайтириш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари» тўғрисидаги Қарорларида ва Вазирлар Маҳкамасининг «Никоҳланувчи шахсларни тиббий кўрикдан ўтказиш тўғрисида»ги Қарориди оилани соғломлаштириш унда соғлом муҳитни шакллантириш ва тиббий маданиятни юксалтириш асосий вазифа этиб белгиланган.

Сирдарё вилоятида маънавият кўрғони бўлмиш оилаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ишларига катта эътибор қаратилаяпти. Вилоят никоҳ уйи томонидан мутасадди ташкилотлар билан ҳамкорликда «Ёш оила» мактаби ташкил этилган. Ушбу мактабда ўқув машғулотлари режалари ишлаб чиқилган. Никоҳ уйига ариза билан келган келин-куёв ва ёшларга малакали мутахассислар томонидан репродуктив саломатлик, тиббий кўрикнинг аҳамияти тўғрисида ўқув машғулотлари ўтказилади. Илнинг ўтган даври давомида никоҳ уйида ва вилотдаги касб-хўнар коллежлари, лицейларда саккиз марта ана шундай машғулотлар ўтказилди. Қишлоқ ва маҳалла фуқаролар йиғинларида «Қариндошлар ўртасидаги никоҳларнинг сал-

бий оқибатлари», «Никоҳ ва саломатлик», «Оилада тиббий маданият никоҳдан олдин тиббий кўрикнинг аҳамияти», «Эрта никоҳнинг зарарли оқибатлари», «Она соғлом – бола соғлом», «Репродуктив саломатлик – бу нима?» каби мавзуларда 20 дан зиёд учрашув, суҳбат ва мулоқотлар уюштирилди. Гулистон, Янгйер, Сирдарё шаҳарлари ва Оқолтин, Боевту, Ховос, Мирзаобод туманларида ўтказилган бундай тадбирларнинг аҳамияти катта бўлди.

Вилоятда ўтказилаётган хайрли ишлардан бири кам таъминланган оилаларда ўтказилаётган туғиларда никоҳни қайд этиш маросимлари сайёр равишда, бепул амалга оширилмоқда. ФХДХ ходимлари жойларга бориб келин-куёвларга никоҳни қайд этиш гувоҳномаларини тантанали топширмоқдалар. – Мухтарам Юртбошимиз буюк давлатни фақат соғлом миллат, соғлом авлодига кура олади, деб таъкидлаганлар, дейди вилоят никоҳ уйи мудираси Гулҳаё Расулова. – Ана шу буюк давлат бунёдкорлари, оилада камол топади. Шу боис ҳам оиланинг моддий ва ижтимоий жиҳатдан мустаҳкамлаб борилиши гоъл муҳим аҳамиятга эга. Бу хайрли ишларда барчамиз бирдай фаол бўлмоғимиз лозим.

Оилада соғлом муҳитнинг қарор топишида спортнинг ўрни жуда катта. Зеро, спорт танани чиниктиради, спорт билан шугулланган инсон соғлом фикрлайди. Шу боис ҳам вилотда оилалар ўртасида турли спартакиадалар тез-тез ўтказилиб борилмақда. Яқинда Гулистон шаҳри марказий ўйингоҳида «Баркамол авлод йили» Давлат дастури доирасида тиббиёт ходимлари ўртасида «Саломатлик» спартакиадаси ўтказилди. Унда соҳа ҳодимлари ўз оилалари билан қатнашдилар. Улар спортнинг олтига тури югуриш, волейбол, енгил атлетика, стол теннис, арқон тортиш, шашка бўйича куч синашдилар. Мусобақаларда Гулистон, Янгйер шаҳарлари ва Ховос, Оқолтин, Сирдарё туманларидан келган вакилларнинг қўли банд келди.

– Биз оиламиз билан спортга қизиқамиз, дейди Янгйер шаҳри марказий шифохонасининг шифокори Абдувосит Баратов. – Мен футболга, турмуш ўртоғим Нодира волейбол, кизим Нозима енгил атлетика, ўғлим Бехруз эса курашга қизиқди. Дам олиш пайтларида тез-тез беллашувлар ўтказамиз. Спорт билан шугулланганимиз учун оиламизда соғлом кайфият, соғлом муҳит ҳукмрон.

Оилада соғлом турмуш тарзини тарғиб этишга қаратилган бундай маънавий-маърифий тадбирлар ўзининг ижобий самарасини бермоқда.

МАЪНАВИЯТ

МИЛЛИЙ ГУРУР

Дунёда инсон қадридан қимматлироқ нарса йўқ. Шунинг учун ҳам “қорнимга эмас, қадримга йиғлайман”, деган мақол яралган. Инсоннинг ҳар бир ҳаракати, жамият аъзолари орасида ўзининг мавжудлигини сездириб туришга қилинган фаолияти, ўзини ўзи ривожлантириш, такомиллаштириш йўлидаги интилишлар, аслида, ўзининг қадри учун курашишдан иборат.

Баркамол авлоднинг маънавий олами

Инсон қадри, унинг эътироф этилиши, фаҳм-фаросатию ақл-заковати даражаси жуда кўп омилларга боғлиқ. Аммо ўша омиллар орасида инсоннинг маънавий олами шакллантириш билан боғлиқ ҳодиса борки, баркамол авлодни усиз тарбиялашнинг имкони йўқ.

Президентимиз айтиши шу масалага эътибор қаратиб, инсон баркамоллиги унинг маънавий оламида акс этишини қайд этади. Инсон маънавий оламининг мазмун-моҳиятини, ўқ томири ва тамал тошини эса шахснинг ўзини англаши, яхшилик, эзгулик, гўзалликка интилиш, улугворлик, ўзгаларга иззат-ҳурмат кўрсатиш, иқтидорини намойиш этиш, теварак-атрофни баъдий жиҳатдан идрок этиш каби кўплаб сифатлар ташкил этади. Ўрни, инсон ўзлигини энг аввало ўз маънавияти орқали ифода этади. Юртбошимиз айтганларидек: “Маънавият — инсонни руҳан тиклашни, қалбдан улғайишга чорлайдиган, одамнинг ички дунёси, иродасини бақувват, иймон-эътиқодини бутун қиладиган, виждонини уйғотадиган беқўёс куч, унинг барча қарашларининг мезонидир”.

Зеро, инсон маънавий олами мавҳум ёки ноаниқ тушунча эмас. Аксинча, аниқ ва равшан ижтимоий-маданий ҳодиса. Инсон маънавий олами жуда кўп омиллар асосида шаклланади. Бундан айниқса, миллий маданият, миллий адабиёт, миллий тарих, миллий ахлоқнинг ўрни бениҳоя катта.

Хизмат тақозосига кўра ёшларимиз ижтимоий-маданий ҳаётида сўнгги йилларда рўй

берган ижобий ўзгаришларни кўриб қувонамиз. Улардаги ижтимоий фаоллик, сиёсий маданият, ҳуқуқий саводхонликнинг тобора ортиб бораётганлиги, улар тафаккуридаги ўзгаришлар ёшларнинг замон билан ҳамнафас бораётганлигини кўрсатади. Улар энди бундан 15-20 йил аввалги ёшлардан тубдан фарқ қиладилар, дунёдаги ўзгаришларга янгича муносабатлари шаклланимодда.

Инсон маънавий олами шакллантирадиган, бойитадиган энг муҳим омиллардан бири миллий тарихни ўрганиш, ундан гурурланишдир. Мустақиллик туфайли кўлга киритилган энг катта бойликлардан бири- миллий тарихимизни қандай бўлса шундайлигича, ҳолисона равишда ўрганиш имкониятидир. Миллий тарихимизни ўрганиш энг аввало ҳар бир ёш йигит-қизда ўзи туғилиб ўсган юрт - Ватанидан гурурланиш ҳиссини уйғотади.

Миллий гурур миллиятнинг салоҳияти, обрў-эътибори, бошқа халқлар томонидан эътироф этилиши, ўзининг жаҳон тамаддунига қўшган ҳиссасидан фахрланиш ҳиссидир. Шунингдек, миллий гурур ўқиб миллиятнинг ўз-ўзини англаши асосида шаклланидиган, ажодлар қолдирган моддий ва маънавий меросдан фахрланиш, ўз миллати манфаати йўлида собит қадамлик билан саъй-ҳаракат қилишга масъул бўлганларнинг тарбиялаш ҳамдир.

Шуни таъкидлаш лозимки, инсон маънавий оламининг шаклланишида муҳим омил бўлган миллий гурур худбинлик, бошқа халқлар, миллатларни камситиш

эмас, аксинча, маънавий баркамол инсонни шакллантирадиган ноёб ҳодисадир.

Ўзбек миллий давлатчилик тарихини чуқур ва ҳар томонлама ўрганишдагина, уни онгли равишда ҳис ва идрок этгандагина, бошқа халқлар миллий тарихига ҳурмат ва эҳтиром кўрсатгандагина ҳақиқий маънодаги миллий гурур туйғусини туйиш мумкин. Маълумки, жаҳонда 240 дан ортиқ давлат мавжуд бўлса, уларнинг ҳар бири ўз миллий давлатчилик тарихига эга. Шу жумладан Ўзбекистон ҳам.

Мамлакатимиз ва миллатимизнинг жаҳон тамаддунига қўшган ҳиссасидан фахрланиш, ўзбек халқининг юрт, миллати манфаати учун кураши, истиқлол ва озодлик, эрк учун олиб борган курашидан гурурланиш фақат ва фақат маънавияти юксак, ўзини англай оладиган, теварак-атрофдаги содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларни қалбдан ва ақдан англай оладиган шахсдагина шаклланиши мумкин.

Глобаллашув ва “оммавий маданият”, “дунё фуқароси”, “умуминсоний қадрият учун кураш”, “шахс индивидуализми”, “маданиятлараро ва цивилизациялараро тўқнашувлар” шiori остидаги ҳар қандай ҳаракат негизда аввало инсон, унинг маънавий оламини забт этиш гоёси ётибди. Афсуски, эндиликда бу гоёлар муайян таъсирдан ҳеч бир миллат ва мамлакат четда қолмаяпти.

Юртбошимиз таъкидлагани каби “оммавий маданият” деган ниқоб остида ахлоқий бузуқлик ва зўравонлик, индивидуализм гоёларини тарқатиш,

керак бўлса, шунинг ҳисобидан бойлик орттириш, бошқа халқларнинг неча минг йиллик аънава қадриятлари, турмуш тарзининг маънавий негизларига бепасандлик, уларни кўпоришга қаратилган хатарли таҳдидлар олами ташвишга солмай қўймайди”.

Дарҳақиқат, инсон қалбидagi, маънавий оламидаги яхшилик, эзгулик, гўзаллик, оқиллик, тарбияланганлик, ҳалол меҳнат қилиш, ўзгалар оғирини енгил қилиш, бахтли бўлишга интилиш каби сифатлар ўрнига бузғунчилик, ахлоқсизлик, риёкорлик, кишиларга озор бериш каби вайронкор гоёлар айрим ёшларимизга ҳам таъсир этмасдан қолмайди. Фарбни, глобаллашувни, сохта эркинликни мутлақлаштириш оқибатлари миллий ўзлигини англаш, миллий давлатчилик, миллий маданиятлар ривожига таъсир этувчи омил эканлиги, улар пировард натижада шахс маънавий оламини ичидан пугур етказувчи, кемирувчи ва йўқ қилувчи ҳодиса эканлиги энди сир бўлмай қолди.

Баркамол инсон маънавий оламини бойитиш, поклаш, ўзбек халқи учун бегона эмас. Миллий тарихимиз, ахлоқимиз, маданиятимизнинг қайси саҳифасини варақламайлик, ундаги бош гоё инсон, унинг қалбини

поклашдан иборат. Айниқса, миллий тарбиямиз тизимида “ўрناق” омили ниҳоятда катта. Шунинг учун ҳам ота-она, ёши улуг кексалар, олим-фуқароларнинг шахсий ибрати миллий тарбия тизимимизда алоҳида ўрин эгаллаган. “Мўмин-мўминнинг ойинаси” дир, деб таъкидланган ҳадис ҳам, шу нуқтаи назардан бежизга айтилмаган.

Инсон маънавий оламининг шаклланиши гоёлар, таълимотлар, тафаккур дурдоналари, яратилган миллий-маънавий бойликларни шахс томонидан қай даражада ўзлаштирилганлигига боғлиқ. Яна ҳам аниқроқ айтадиган бўлсак, инсоннинг мавжудлиги унинг маънавияти, ақли ва тафаккурида акс этиб, амалий фаолиятда реал кучга айлانмас бу қадриятлар куруқ гапдан бошқа нарсаси эмас. Дейлик, ўзбек миллий давлатчилик тарихи жуда кўнжа эканлигини билсагۇ, ундан гурурланмасак, миллий маънавиятимиз ва ахлоқ метёралимиз бой эканлигини билсагۇ, унга амал қилиб, ўз сифатларимизни янгилаб, такомиллаштиришга ҳаракат қилмасак, олим-фуқароларимизнинг жаҳон тамаддунига қўшган ҳиссаси тўғрисидаги маълумотларни ўқиган бўлсак, аммо ҳозирда ўша аъналарга содиқлик фазилатларини кўрсата олмасак — бу ожизлик

ҳисобланади.

Шахс маънавияти, асосан, икки кўринишга эга бўлади. Уни шартли равишда моддий-номоддий, шаклан ва мазмунан, жисмоний-тафаккурий, ҳиссий кўринишларга бўлиш мумкин.

Шахс маънавияти, аслида унинг қалбидa, ақлида, сўнгра амалий фаолиятда рўй берадиган ижобий ҳислатлар, фазилатлар, амаллардир. Қолаверса, маънавий баркамоллик гўзалликни англаш ва ундан лаззатланишдир. Бу нарсаси жаҳон мутахассисларини доимо қизиқтириб келган ва улар ҳаммаса “Гўзаллик нима?” деган саволга жавоб ахтарганлар. Бу борада “Хуварноси Ахура Мазда кўп гўзалдир, гўзалдир жуда” (Зардушт), “Гўзаллик бу гоёлардан иборат гоёнинг гоёси” (Афлотун), “Гўзаллик - бу турли мусиқалар, яхши хулқ-атворларга тўғри келадиган, одамлар эришишга ҳавас қиладиган нарсалардир” (Абу Наср Форобий), “Ҳар қандай гўзаллик гўзалликни англай олган муҳаббат объектидир” (Абу Ҳамид Ғаззолий), “Гўзаллик муҳаббат қўйишидир, асосида ҳам ақл, ҳам ҳиссиёт ётади” (Ибн Сино), “Гўзаллик барча тилларда васф этилади ва ҳар қандай ақлга хуш келади” (Умар Ҳайём), “Гўзаллик ҳисси, ёқимлилиқ туйғусига боғлиқ

ҳолда, одамларнинг бирлашувига, уларда ижтимоий-ахлоқий фазилатлардан шаклланишига олиб келади” (Э.Бёри), “Гўзаллик манфаатсиз мафтунликнинг, муҳаббат объект” (И.Кант), “Гўзаллик -ҳодисага айланган эркинлик” (Ф.Шиллер) деган фикрларда катта ҳақиқат бор.

Юқорида билдирилган фикрларга эътибор қилинса, гўзаллик - бу ҳамма нарсаси. Гўзаллик айримлар ўйлагани каби фақат ташқи оламни ўзида акс эттирмайди. Гўзаллик энг аввало фикр, тафаккур, ҳис этишда намоён бўлади. Сўнгра у амалий фаолиятга кўчади, реал кучга айланади. Гўзал фикр, гўзал тафаккур ҳаётимизни нурафшон қилади, кишиларни янада эзгу мақсад йўлида бирлаштиради, уюштиради, сафарбар этади. Инсоннинг, аиникса ёш авлодни баркамол шахс сифатида тарбиялаш йўлида олиб борилаётган ишлардан, унинг маънавий оламини шакллантириш йўлида бажарилаётган саъй-ҳаракатлардан кўзланган мақсад ҳам аслида шундан иборат.

Абдухалил МАВРУЛОВ,
Тошкент Давлат
маданият институти
проректори, тарих
фанлари доктори,
профессор

МЕРОС

Давлатимиз раҳбари Ислоҳ Каримов “Энг асосий мезон — ҳаёт ҳақиқатини акс эттириш” рисоласида бой моддий-маънавий меросимиз, уларни асраб-авайлаш ва келажак авлодга етказиш масалалари чуқур ва ҳар томонлама таҳлил этилган. Рисолада ҳозирги кунда мамлакатимиз ҳудудида ЮНЕСКО рўйхатига киритилган тўрт мингдан зиёд моддий-маънавий обида мавжуд эканлиги қайд этилган.

Экосайёҳлик

ХОРАЗМДА УНИНГ ИСТИҚБОЛЛИ ЙўНАЛИШЛАРИ МАВЖУД

Камилжан АБДРИМОВ,
Отабек АТАМУРАТОВ,
Оллаёр АВАЗМУРАТОВ,
Ал-Хоразмий номли Урганч Давлат университети доцентлари

Жумладан, Хоразм вилояти ҳудудида 400 га яқин археологик ва маданий ёдгорликлар сақланиб қолган. Улардан 124 таси давлат, 24 таси вилоят, 136 таси шаҳар ва туман аҳамиятига эга бўлган ёдгорликлардир. Зеро, буларнинг аксариёти археологик аҳамиятга эга бўлиб, экосайёҳлик инфратузилмасини ривожлантириш учун муҳим асос бўла олади. Лекин, Орол билан боғлиқ экологик вазият туфайли қадимги Хоразмнинг археологик, архитектура ҳамда маънавий ёдгорликларини сақлаш борасида айрим муаммолар ҳам йўқ эмас. Оролнинг қуриб бориши, минтақадаги экологик мувозанатнинг кескин ёмонлашуви оқибатида, хусусан, жанубий Орол олди ҳудудларидаги энг қадимги ва илк ўрта асрларга оид археологик ёдгорликлар экологик таъсирлар жараёнини бошидан кечирмоқда.

Маълумки, тарихий, археологик, экосайёҳлик тизимлари иқтисодийёт, фан ва маънавият ривожини учун муҳим омил бўлиб, дунё тарихини билишнинг асосий воситасидир. Шу маънода, бугунги давр Хоразм воҳасида археологик экосайёҳлик йўналишларини ташкил этиш, бу билан боғлиқ инновацион илмий ишланмалар тайёрлашни тақозо этмоқда.

Хоразм воҳаси ўзининг ўлмас обидалари, бетакор табийи ўсимлик, ҳайвонот дунёси билан машҳур. Маълумки, воҳа Турон пасттекислигининг қоқ марказида жойлашган. Бу заминдан оқиб ўтадиган Амударё ва унинг Довдон, Ғозобод,

Шоҳобод, Полвонёп ва Дарёлик irmokлари воҳани озиклантириб турадиган қон томирларидир. Амударёнинг ўнг ва чап қирғоғидаги сўлим даракторлар, қўллар тизими, қум ва ялангликлар ўзаро уйғунлашган мовий кенгликларда юзлаб археологик обидалар жойлашган. Хоразм воҳасининг истиқболли археологик сайёҳлик тизими бешта мажмуадан иборат. Биринчи мажмуа Улуғшўрқўлниги Хоразм вилояти томонидagi қирғоқлари бўйлаб, Хива - Тупроққалъа (Янгиарик тумани) - Қалъажик - Тозакўл тизими, Ҳазорасп массивидаги Қорақум этаклари манзарали ялангликлар орқали Сандиклибобо - Ҳазорасп қалъасидан иборат. Бу мажмуанинг иккинчи қисми Ҳазорасп - Хумбуз тепа - Питнак массивидаги тарихий, археологик муҳит билан уялиб кетади.

Куйи Амударё ўнг қирғоғидаги энг қадимги Сувёрган ва Ақчадарё ўзанлари ўрнида қатор қўллар тизими пайдо бўлган. Бу irmokлар ҳавзасининг жанубида, маҳобатли археологик ёдгорликларини қамраб олган, мовий қўллар занжири билан раёнлаштирилган ҳудудда 2,3 ва 4-мажмуа жойлашган. Уларнинг аксариёти ҳозирги Тўртқўл, Эллиққалъа, Беруний туманлари ҳудудларида ўрин олган. Илмий адабиётларда ўнг қирғоқ “шаҳарлар мамлақати” деб аталади. Бу ҳудуддаги археологик муҳитнинг географик жойлашиши 41-42 шимолий кенгликни, мери-диан бўйича 60-61 шарқий узунлики ташкил этади.

Зотан, бу ҳудуднинг жануби ва жанубий шарқи бепоён Қизилқум сарҳадлари, жанубий гарбий ва гарбий ҳудудлари 4 рангда товланадиган тўқайзорлар, шимолий сарҳадлари Султон Увайс Қараний тоғи этаклари билан уйғунлашиб кетган. Қадимги Хоразм тамаддунининг энг қадимги, асосий устунларини ташкил этган Қалтаминор, Тозабогёп ва Амиробод маданий қатламлари ҳам айнан шу ҳудудда жойлашган. Бугунги кунда, айни шу ҳудудда антик ва илк ўрта асрларга мансуб 40 та маҳобатли қалъа мавжуд. Бу сайёҳлик мажмуаси “Уч ёп” деб аталади. Қадимги Хоразм тамаддунининг шаклланиш ва ривожланиш босқичлари ҳақида бой маълумотлар бера оладиган бу мажмуа Амударёнинг ўнг қирғоғидаги Сувёрган ва Жанубий Ақчадарё irmokлари ҳосил этган ҳавза маркази, ҳозирги Қалтаминор, Тозабогёп (ҳозирги номи Қирқизёп) ва Амиробод ёплари бўйлаб жойлашган.

“Уч ёп” мажмуаси Марказий Осиёнинг қадимги маданият тарихида ўзига хос мавқега эга бўлиб, қулай геоеиктисодий, геополитик жойлашув хусусиятига эга. Биринчидан, тизим қуйи Амударё ва Сирдарёнинг ўзаро боғловчи - Сувёрган, Ақчадарё, Жанадарё, Инкордарё ва Қувондарё irmokлари ҳавзаларида жойлашган, иккинчидан, Марказий Осиёдаги Арис-Қизил Ўрда - Шимолий Каспий ҳавзаси тизими билан Самарқанд - Ўнг қирғоқ Кат - Қўнжа Урганч тармоқларини ўзаро боғловчи фаол бўғин ҳам айни шу ердан ўтган, учинчидан, мамлакатимизда янгидан модернизация қилиш кўзда тутилган Бейнов - Бухоро - Самарқанд - Тошкент - Андижон йўналишидаги халқаро автомобиль йўлининг Бейнов - Бухоро қисмининг “шаҳарлар мамлақати” археологик муҳитининг қоқ марказидан ўтиши ҳудудда археологик экосайёҳлик инфра-тизмини юқори босқичга кўтара олиши шубҳасиздир.

Экосайёҳлик тизимининг бешинчи мажмуаси Қорақалпоғистоннинг Амударё тумани ҳудудида, Амударёнинг ўнг соҳилида жойлашган Чилпик истехкомининг номи билан номланади. Бу истехком илмий манбаларда Чилпик, ерли халқ тилида “Бодятов” деб аталади. Бу тизимда воҳа, тоғ ён бағри ҳамда дарё водийси - “Бодяй тўқай” давлат қўриқхонаси билан яхлит уйғунлашган археологик муҳит жойлашган. Мажмуа маданий қатламлари илк антик давр ва ўрта асрларга тааллуқли. Марказий Осиёда ягона бўлган археологик обидалар — Чилпик, Говурқалъа, Ямгиққалъа, Шайх Жалил бобо ва Султон Увайс Қараний қадамжоларини ўз ичига олади.

ТАНЛОВ

Қадриятлар бешигидир маҳалла

Мамлакатимизда ёшларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш, ўсиб келаётган баркамол авлод онги шуурида ватанпарварлик, меҳр-оқибат, Ватанга садоқат, эл-юрт шаънини ардоқлаш каби улуг фазилатларни шакллантириш борасида кенг қамровли ишлар амалга ошириляётир.

Хусусан, “Қамолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати Марказий кенгаши ва қатор ташкилотлар билан ҳамкорликда аънавий тарзда “Менинг маҳаллам тарихи” қўрик-танлови ўтказиб келинмоқда. Шу кунларда Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри туманларида танловнинг биринчи босқичи ўз нихосига етмоқда.

Танловда ёшлар миллий қадриятларимиз ва аъналаримизни тарғиб этиш, ҳар бир маҳалланинг ташкил топиши, номланиш тарихи, маҳалла ривожига ҳисса қўшган фидойи инсонларнинг ибратли ҳаёт йўли ҳамда фаолияти тўғрисида батафсил маълумотга эга бўлишлари шарт. Қўрик-танлов иштирокчилари учта шарт бўйича ўзаро беллашишди. Илк шартда танловда қатнашиш учун фуқаролар йиғини ҳузуридаги “Ёшлар билан ишлаш комиссияси”нинг иш фаолияти ва “Оила-маҳалла-мактаб ҳамкорлиги” концеп-

цияси доирасида олиб бориляётган ишлар бўйича саккизта йўналиш бўйича тўлиқ маълумотлар жойлардаги ҳакамлар ҳайъатига тақдим этилади. “Маҳалламиз тарихидан” деб номланган иккинчи шартда жамоа иштирокчилари ўз чиқишларида маҳалласи тарихи, ҳудуднинг ўзига хос турмуш тарзи, қадриятлари ва аъналарини тарғиб этиш ва ёшлар онига барҳаёт меросини сингдиришда олиб бориляётган ишлар, мустақиллик йилларида эришилган ютуқлардан иборат сахна кўринишлари намойиш этишди.

Учинчи шартда 9-синф ўқувчилари ўртасида “Қадриятлар бешигисан — азиз маҳаллам” шiori остида “Маҳаллам тарихини ўрганаман” мавзусидаги энг яхши ишлар танлови ўтказилади, — дейди “Қамолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати Марказий кенгаши аппарати корхона-ташкилот ва маҳалла ёшлари билан ишлаш бўлими мудири Малоҳат Раҳимова. — Ҳар бир ижодий ишларда ўқувчи-ёшлар маҳалласининг ўзига хос аънава ва қадриятлари, унинг тарихи билан боғлиқ маълумотлар бўлиши лозим.

Танловнинг республика босқичи август ойда урта гуруҳга бўлинган ҳолда ўтказилади.

АНЖУМАН

Ёш археологлар машварати

Ўзбекистон Бадий академияси Халқаро маданият қарвон саройида ёш археолог олимларнинг илмий фаолиятига бағишланган анжуман бўлиб ўтди.

Анжуманда мамлакатимизда мустақиллик йилларида археология соҳасига қаратилган эътибор, шу соҳада олиб бориляётган илмий изланишлар самардорлиги ва фанининг долзарб масалаларига оид яратилган лойиҳалар муҳокама қилинди.

Маълумки, юртимизнинг қадимий ва ҳамиша наққорон шаҳарлари: Самарқанд, Бухоро, Хива, Сурхондарё каби вилоятларидан неча минг йиллик тарихга гувоҳ бўлган археоло-

гик ашё ва буюмлар топилад. Мамлакатимиз асрлар давомида ўзининг бой тарихий мероси, қадамжолари, қадимий археологик топиламлари орқали хориж сайёҳларининг эътиборини тортиб келган.

Ўзбекистон Бадий академияси Халқаро маданият қарвон саройида археология соҳасининг муҳим масалаларига бағишланган лойиҳа ва ишланмалар самарали амалга оширилмоқда. Истиклол йилларида Сурхондарё вилоятидаги Мунчоктепа, Кампиртепа, Тошкент вилоятидаги Қанқа тарихий ёдгорлик мажмуасидан мамлакатимиз тарихига оид ашёлар, буюмлар топилад. Бадий акаде-

мияда юртимизда топилад тарихий ашёлар ва буюмларни ўрганиш, таъмирлаш, сақлаш ва ушбу мураккаб жараёнга илгор услуб ҳамда тажрибаларни қўллашга доир илмий анжуманлар ўтказилиб келинмоқда. Бу эса ёш олимларнинг изланишларини тарғиб ва ташвиқ қилиш, талаба-ёшларнинг соҳага оид билим ва кўникмаларини янада бойитиш имконини беради.

Тадбирда ушбу соҳада илмий изланишлар олиб бораётган ёш археологлар ва тадқиқотчиларга Ўзбекистон Бадий академиясининг диплом ва эсдалик совғалари топширилди.

“Туркистон-пресс”

МАЪРИФАТ

Ёшлар таянч ва суянчимиз

Пайариқ қишлоқ ҳўжалик касб-ҳунар коллежида ўқувчиларнинг билим олиши учун барча шароитлар муҳайё. Айниқса, коллежда турли фан ва спорт тўғрақларининг мунтазам фаолият кўрсатиши ўқувчиларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказишга хизмат қилмоқда.

Ориф Холиқулов,
«**Milliy tiklanish**» муҳбири

- Биз доимо ўқувчиларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишга ҳаракат қиламиз,- дейди коллеж директори Нейматилла Ибрагимов. - Бундан ташқари, ўтказилаётган турли маънавий-маърифий тадбирлар талабаларини мустақил фикрлайдиган, умуминсоний қадриятларга содик, миллий урф-одатларни чуқур эгаллаган, ўтмиш меросимизни пухта ўрганган, юртга муҳаббатли этиб тарбиялашга қаратилган.

«Баркамол авлод йили» Давлат дастури бўйича ҳар бир гуруҳга шиорлар тарқатилди. Унда соғлом турмуш тарзини ифодаловчи маълумотлар берилган. Ахборот-ресурс маркази ходимлари томонидан «Биз киммиз, қандай буюк зотлар авлодларимиз» мавзусида давра суҳбати, «Мен Ватаним билан фахрланаман» мавзусида иншолар кўрик-танлови, янги келтирилган китоблар тақдимотлари мунтазам ўтказилди. Яқинда «Энг яхши китобхон» кўрик-танлови ташкил этилди. Унда Мафтуна Хидирова голиб чиқиб, коллежининг эсдалик совғалари билан тақдирланди. Бундан ташқари, ёш ҳуқуқшунослар, инглиз тили, физика, биология, математика каби тўғарақларнинг фаолият кўрсатиши ўқувчиларнинг ушбу фанлар бўйича янада билимини оширишга туртки бўлаётир. Қувончлиси, коллеж ўқувчилари спорт мусобақалари, турли кўрик-танловларда фаол иштирок этиб, фахрли натижаларга эришмоқда.

Жумладан, «Шунқорлар» ҳарбий ватанпарварлик мусобақасининг вилоят босқичида 2-ўринни кўлга киритишди. «Сиз ҳуқуқни биласизми?» танловининг республика босқичида қатнашиб, 3-ўринни эгаллашди. «Баркамол авлод» спорт мусобақаларининг вилоят босқичида белбоғли кураш бўйича 3-ўрин коллеж жамоасига насиб этди. «Касб маҳорати» танловининг республика босқичида эса 2-ўринни эгаллашди. Коллеж ўқувчиларининг бундай ютуқларидан дилнингзайрайди, улар келажакда Ватанимиз тараққиётига муносиб ҳисса қўладиган фарзандлар бўлиб етиштишга ишонч ҳосил қиласиз.

ИСТИҚБОЛ

Бугунги кунда мамлакатимизда сиёсий, ижтимоий, иқтисодий ҳаётимизнинг барча соҳаларини изчил ислоҳ этиш ва либераллаштириш, жамиятимизни демократик янгилаш ва модернизациялаш жараёнлари жадал суръатлар билан амалга оширилаётган экан ушбу тўғаришларнинг самарадорлиги Президентимиз Исрол Каримов «Юксак маънавият – энгилмас куч» асарида таъкидланганидек «...аввало ҳалқ маънавиятининг тикланиши, бой тарихий меросимизнинг чуқур ўрганилиши, аънава ва урф-одатларимизнинг сақланиши, маданият ва санъат, фан ва таълим ривожини, энг муҳими, жамият тафаккурининг ўзгариши ва юксалиши билан узвий боғлиқдир».

Нилуфар Хидирова,
Дилфуза Тўрақулова,
1-Республика тиббиёт коллежи ўқитувчилари

Айтишимиз мумкинки, ислохотлар қанчалик чуқурлашиб, такомиллашиб бораётган экан, бунда албатта, фуқаролар тафаккурининг ўзгариб бориши, ҳуқуқий маданиятнинг юксалиши даражаси ҳам муҳим роль ўйнайди. Шу жиҳатдан ҳам мамлакатимизда, аввало, инсон тафаккурида кескин ўзгаришлар яшашга ҳамда юксак маънавиятнинг шаклланиши масалаларига алоҳида аҳамият қаратиш керак. Бинобарин, фуқароларнинг сиёсий ва ҳуқуқий маданияти, тафаккур доираси, жамиятнинг қиёфасини белгилайди.

Шу ўринда бугун мамлакатимизда кучли давлатдан – кучли фуқаролик жамиятига ўтиш шароитида ҳаётимиз давомчилари бўлган ёш авлод тарбиясига алоҳида эътибор қаратилаётганини ҳам таъкидлашимиз лозим. Зеро, ҳар қандай жамият, ҳар

қандай давлатнинг эртасини шубҳасиз, ёшлар белгилайди. Ёшлари ҳар томонлама баркамол бўлган мамлакатнинг келажиги ҳам тўла равишда таъминланиши кафолатланади. Шу боисдан ҳам етук ва баркамол авлодини тарбиялаб вояга етказиш ҳамisha давлатимиз сиёсатининг муҳим йўналиши сифатида намоеён бўлмоқда. Республикамизда 2010 йилнинг мамлакатимиз раҳбари томонидан «Баркамол авлод йили» деб эълон қилиниши ҳамда бу борада Давлат дастури қабул қилинганлиги бунинг яна бир амалий ифодасидир.

Чунки, бутун бутун инсоният ҳаётида содир бўлаётган айрим маънавий ёмғирлиқлар, ахлоқий бузилишлар ва бошқа инсон маънавиятига зид бўлган бир қатор муаммолар тобора глобаллашиб бораётган бир пайтда, ёшларимизни юксак қад-

ТАЪЛИМ

Мамлакатимизнинг барча соҳаларида олиб борилаётган туб ислохотлар қатори таълим тизимидаги янгилаш ва ўзгаришлардан асосий мақсад – ўсиб келаётган ёш авлод келажиги учун ғамхўрлик қилиш, уларнинг муносиб таълим-тарбия олишлари учун қулай шарт-шароит яратишдир.

Иқтидорлар — миллат келажиги

НУКУС ШАҲРИДАГИ 37-СОНЛИ ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН МАКТАБДА НАМУНАЛИ ИШЛАР АМАЛГА ОШИРИЛМОҚДА

Илья Дильманов,
«**Milliy tiklanish**» муҳбири

Бу борада, айниқса, мамлакатимизда мустақиллик йилларида узокни ўйлаб қабул қилинган «Таълим тўғрисида»ги қонун, Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури, 2004-2009 йилларда Мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури таълим соҳасини юқори даражада, такомиллаштириш, замонавий билим юрти ўқув-лабораторияларини зарур асбоб-ускуналар билан таъминлаш, билим бериш сифати ва мазмунини янада яхшилашда ўз натижаларини бермоқда. Юртбошимиз таъбири билан айтганда: «Бизнинг муқаддас бурчимиз – жондан азиз болаларимизга замон талаблари даражасида билим бериш, уларни ҳақиқий ватанпарвар ва юртпарвар этиб тарбиялаш, вояга етказишдир».

Истиқлол шарофати билан Қорақалпоғистонда ҳам бу борада қатор ишлар амалга оширилдики, мактабда таълим олаётган ўқувчиларнинг билими ва салоҳияти тўғрисида мамнуният билан гапириш мумкин. Чунончи, ҳозирги кунда Нукус шаҳридаги 37-сонли ихтисослаштирилган мактабнинг ўқув моддий-техник базаси янада мустаҳкамланди. Мактабда ўқувчиларнинг яхши билим олиши, илм-фан сирларини пухта эгаллаши учун барча шароитлар яратилган. Таълим масканда ҳозирги замонга мос фан ва лабо-

ратория хоналари, зарур адабиётлар билан таъминланган ахборот-ресурс маркази, компьютер синфи, ёшларнинг миллий ҳунармандчилиқка бўлган қизиқишларини кўллаб-қувватлаш, истеъдодини орттиришга йўналтирилган ўқув устaxonалари мунтазам ишлаб келмоқда. Ўқув даргоҳида узлуқсиз фаолият юритаётган бир неча фан ва спорт тўғарақлари ўқувчиларни ҳар томонлама етук, зукко ва қаққон, бир сўз билан айтганда, комил инсон бўлиб шаклланишига қаратилган. Мана шуларнинг натижаси ўларок, мактаб ўқувчилари ҳар йили Қорақалпоғистон ва Ўзбекистон кўпамидда ўтказилаётган қатор кўрик-танловлар ҳамда фан олимпиадаларида қатнашиб, соврилли ўринларни эгаллаб келмоқда. Ушбу ўқув масканида ўз устида тинмай меҳнат қилиб, ҳар томонлама изланиб, бор билим ва тажрибасини келажикимиз бўлган ёшларга бахшида этган жонкуяр ва фидойий ўқитувчиларни кўллаб учратиш мумкин. Шуларнинг бири кимё ва биология фани ўқитувчиси Роза Ескалиевадир.

Очиғини айтганда, ушбу ихтисослаштирилган мактабнинг бугунги кундаги ютуқлари билан танишишимизга шоғирдларнинг Роза Ескалиева ҳақидаги гаплари сабаб бўлди. Айтишларича, бундан 20 йил муқаддам ҳеч иккиланмасдан ўқитувчилик касбини танлаган ва унга бутун меҳрини берган Роза Ескалиеванинг кўл остида тарбияланган шоғирдлари бугунги кунда олий ўқув юртини тамомлаб, республикамизнинг

ИСЛОҲОТЛАР САМАРАСИ

ЖАМИЯТ ТАФАККУРИНИНГ ЎЗГАРИШИ ВА ЮКСАЛИШИ БИЛАН БОҒЛИҚ

рийларимиз асосида ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом қилиб вояга етказиш, чуқур билим ва касб-ҳунар эгаллаши учун уларга қулай шарт-шароитлар яратиш ҳамда уларни замон талаблари даражасида етук мутахассислар қилиб тарбиялаш ниятда долзарб бўлган масалалардан биридир. Шу жиҳатдан ҳам йил дастурида «мамлакатимизда соғлом ва баркамол авлодини тарбиялаш, ёшларнинг ўз иходий ва интеллектуал салоҳиятини рўёбга чиқариш, мамлакатимиз йигит-қизларини XXI аср талабларига тўлиқ жавоб берадиган ҳар томонлама ривожланган шахслар этиб вояга етказиш учун зарур шарт-шароитлар ва имкониятларни яратиш бўйича кенг кўламли аниқ йўналтирилган» устувор вазифаларни амалга ошириш белгилаб берилди. Бунда, аввало, «болалар ва ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга, уларни баркамол ривожлантиришнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлашга қаратилган меъёрий ҳуқуқий базани такомиллаштириш» масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Яъни, мазкур йилда бир қатор Қонунлар ҳамда республикамиз Президенти ва ҳукумати қарорлари лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва қабул

қилиш кўзда тутилмоқда. Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг «Алкоголли ичимликлар ва тамаки тарқатилиши ҳамда 20 ёшга тўлганлар шахслар томонидан алкоголь истеъмол қилиш ва тамаки чекишни чеклаш тўғрисида»ги, «Вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарлиги профилактикаси тўғрисида»ги қонун лойиҳалари ишлаб чиқилди. Айни пайтда парламент томонидан кўриб чиқилаётган ушбу қонун ҳужжатлари ёшлар ўртасида инсон соғлиғи учун ниятда зарарли бўлган тамаки чекиш ва спиртли ичимликлар истеъмол қилишни чеклаш ҳамда бу мақсулотларни соғлиқни сақлаш, маданият ва спорт ташкилотлари, таълим муассасалари, ўқув юртлари билан ва ҳудудларда сотилишини қатъиян таъқиқлайди. Шунингдек, вояга етмаганларга нисбатан назоратни кучайтириш, улар орасида келиб чиқиши мумкин бўлган ҳуқуқбузарликларни олдини олиш ҳамда уларни ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасаларига, ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам қўрсатиш марказларига жойлаштириш ва маънавий-маърифий жиҳатдан тарбиялаш масалаларига эътиборни қучайтириш ва бошқа бир қатор муҳим тарбиявий аҳамиятга молик бўлган масалалар

мазкур қонунларда ўз ифодасини топади.

Шунингдек, ушбу Дастурда «Ахборот-ресурс марказлари ва кутубхона фаолияти тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш ҳам белгиланган. Айтиш мумкинки, ушбу қонунда мамлакатимизда ўсиб келаётган ёш авлоднинг интеллектуал ҳаётини кендиришга йўналтирилган ахборот-ресурс марказларини ташкил этиш ҳамда республика миёсида кутубхоналарнинг фаолият қўрсатиши ва ривожланиши, ахборот технологиялари базасида китобхоналарга, биринчи навбатда ўқувчилар ва талабаларга ахборот-кутубхона хизмати қўрсатишнинг ривожлантириш орқали электрон каталоглар, библиография маълумотлар базаларини тузиш, мамлакатнинг йиғма электрон кутубхона каталогини яратиш каби вазифаларни амалга ошириш жараёнлари ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамланди.

Хулоса қилиб айтганда, бугун давлатимиз томонидан ёш авлод тарбиясига бўлаётган алоҳида эътибор ҳамда ёшларимизга билдирилаётган ишонч бу албатта, давлатимиз келажигини белгилайди. Чунки, жисмонан соғлом, маънавий жиҳатдан комил инсонларгина буюк ишларни давом эттиришга қодир бўлади.

ЖАРАЁН

турли бурчакларида меҳнат қилмоқда. Халқда «Ёшлиқда олинган билим, тошга ўйилган нақш» деган нақл бор. Қувончлиси, бу ерда устозни эслаб, байрамларда мактабга келиш, ўзларининг миннатдорчилигини изҳор этиб кетиш аънава тусига айланган.

- Ҳақиқатан ҳам Роза Ескалиева ажойиб устоз бўлиш баробарида, ўз соҳасининг етук билимдони сифатида мактабимиз ўқитувчилари ҳамда ўқувчилари орасида катта ҳурматга эга, - дейди мактаб директорининг ўқув ва методик ишлари бўйича ўринбосари Данехан опа Арзимбетова. - Розанинг кимё ва биология фанлари бўйича ўтадиган ҳар бир дарси янги педтехнология асосида ташкил этилган, ўқув-лаборатория дарсларини кўргазмали қуроллар ҳамда техник асбоблар ёрдамида ноаънавий усулда ўтиши, ёшларни она Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш, Менделеев ҳақда келтирилган кимёвий элементларнинг деярли аксарияти мавжуд бўлган табиатимизга бўлган ҳурматини орттириш, ҳеч кимдан кам бўлмайдиган ёшларни тарбиялашда ёш ўқитувчилар намуна бўла олади.

Дарҳақиқат, Розанинг меҳнат фаолияти билан яқиндан танишганимиздан сўнг, синчков ўқитувчилар бундай тавсифни ҳар кимга ҳам беравермаслиғига амин бўлди. Ўқув жараёнини кузатар эканмиз, ўқувчилар Р.Ескалиеванинг ҳар бир дарсини сабрсизлик билан кутаётганига гувоҳ бўлди. Ёшларнинг фанга бўлган қизиқишини орттириш, истеъдодини юзга чиқариш, улардаги ташаббускорликни кўллаб-қувватлаш ва ҳурматга сазовор бўлиш, ўз касбига меҳр қўйган, билимли, дунёқарашли кенг ва фидойи инсонларга хос фазилатлардандир. Балки шунинг учун ҳам мабодо ўқувчиларнинг дарсга кекииб келиш ёки дарсини сабабсиз қолдирилиш ҳолатлари юз берса, директорининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари Гулолим Худойбергано-ва дарров Розани мисол келтиради ва бу борада ёш ўқитувчиларга қўмақ беришини сўрайди.

Ўқитувчи фаолияти самараси шоғирдлар беллашувга тушганда кўзга ташланади. Роза Ескалиева бошчилигида фан олимпиадасига тайёрланаётган ўқувчилар кимё фани бўйича фаол қатнашиб, йил сайин катта муваффақиятларни кўлга киритмоқда. Чунончи, 2008 йилда 9-синф ўқувчиси Элеона Базарбаева, 2009 йилда Меҳрибон Турсунбоева биринчи ўрин, жорий 2010 йилда эса Акмарал Сержанова республика миёсида ўтказилган фан олимпиадасида учинчи ўринни эгаллади. Умумий ўрта таълим мактабларининг сифат самарадорлиги ўқувчиларнинг республика фан олимпиадаларида эришган ютуқлари билан белгиланади.

- Ўқувчиларимизнинг ютуқлари, албатта, ҳукуматимизнинг таълим соҳасини ривожлантиришга бўлган алоҳида эътибори ва барча устозларимизнинг тинимсиз меҳнати самараси, деб биламан, - дейди Роза Ескалиева.

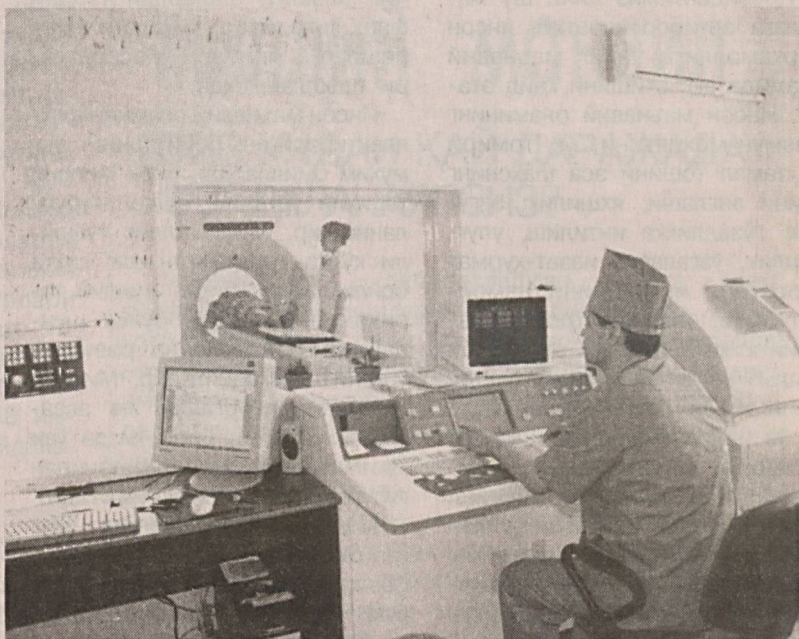
Ҳа, мактаб жамоаси «Баркамол авлод йили»да ҳам ёшларга ўқитишнинг энг етакчи усулларида фойдаланган ҳолда таълим-тарбия беришни ўз олдларига мақсад қилиб қўйган. Янги педагогик технология асосида фаолият юритиш, устоз-мураббийлар ўртасида соғлом рақобат муҳитини шакллантириш ҳамда таълим-тарбия ишларининг самарадорлигига эришиш келажикимиз пойдевори бўлган ёшларни мустақил ҳаётга, касбга тўғри йўналтириш, мамлакатимиз ютуқларини жаҳонга ёйиш демакдир.

ТИББИЙ МАДАНИЯТ

Мамлакатимизда тиббиёт соҳасида амалга оширилаётган кенг кўламли ислохотлар заминда аҳоли саломатлигини муҳофазалаш, тиббий маданиятини ошириш, оилада соғлом фарзанд туғилиши ва камолга етишини таъминлаш каби долзарб вазифалар турибди. Биз ҳар куни ишхона, кўча-кўйда дўст-биродарларимиз, таниш-билишларимизни учратганимизда энг аввало, соғлигини, ҳол-аҳволини сўрашга одатланганмиз.

Сифат ва самарадорлик

ДАРАЖАСИ ТОБОРА ЮКСАЛИБ БОРМОҚДА

Мавлуда АЛИМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты

Қадимдан ота-боболаримиз ҳам, ёши улғу кишиларимиз ҳам энг аввало, соғлиқ, тинчлик-омонлик сўраб дуога қўл очиллари ҳам беҳиз эмас. Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан «Баркамол авлод йили» Давлат дастурининг қабул қилиниши ушбу хайрли ишларни янада юқори босқичга олиб чиқишда дастурийлаш амал бўлмоқда. Унда вояга етиб келаётган ёш авлоднинг ҳақ ҳуқуқларини, саломатлигини асраш билан боғлиқ кенг кўламли вазифалар амалга оширилмоқда. Жумладан, улғайиб келаётган авлоднинг тиббий билимини янада бойитиш, ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, йигит-қизларимизни оилавий ҳаётга тайёрлаш, зарарли иллатлардан асраш, соғлом оилани қарор топтиришга алоҳида эътибор қаратишмоқда. Президентимизнинг 2009 йил 1 июлда қабул қилинган «2009-2013 йилларда аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш, соғлом бола туғилиши, жисмоний ва маънавий баркамол авлодни вояга етказиш борасидаги ишларни янада қучайтириш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари Дастури тўғрисида»ги Қарори соғлиқни сақлаш тизимида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Фарғона вилоятида мазкур йўналишда кенг қамровли ишлар амалга оширилмоқда. Айниқса, қишлоқ жойларида тиббий хизмат сифатини яхшилаш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, аҳолининг тиббий маданиятини юксалтиришга алоҳида аҳамият қаратилаётир.

Фарғона вилоятининг Тошлоқ туманида ҳам бу йўналишда бир қатор ишлар олиб бориляпти. Айни вақтда туманда 18 та қишлоқ врачлик пункти мавжуд бўлиб, шундан 15 таси «Саломатлик-1» лойиҳаси доирасида замонавий, аниқ дастур асосида ишлайдиган тиббий асбоб ва жиҳозлар билан таъминланган. 3 та ҚВПда «Саломатлик-2» лойиҳаси асосида асбоб-ускуналар, қаттиқ ва юмшоқ жиҳозлар билан жиҳозланиши давом этмоқда. Ҳозирги кунда барча ҚВПларда 27 турдаги бирламчи тиббий ҳужжатлар юритилган. Туманда оналар ва болалар саломатлиги самарали назорат қилиниб, зарур тадбирларни амалга ошириш имконини бермоқда. Туман тиббиёт бирлашмасида ҳар ҳафтада бир маротаба мавжуд қишлоқ врачлик пунктларида олиб борилаётган ишлар юзасидан штаб йиғилиши ўтказилиб, тегишли чора-тадбирлар белгиланиб келинмоқда. ҚВПлар ўраида 7 та дори-хоналар мавжуд бўлиб, шундан 3 тасида қурилиш ишлари якунига етмоқда. 2010 йилнинг охирига қадар 8 та дори-хоналар қурилиш тугалланиб, фойдаланишга топширилиши режалаштирилган. Айни кунда ушбу қишлоқ врачлик пунктларида 158 нафар врач, 779 нафар ўрта тиббий ходим аҳолига тиббий хизмат кўрсатиб келмоқдалар.

Тумандаги «Бирлик» қишлоқ врачлик пункти вилоятимизнинг бошқа қишлоқ врачлик пунктларига амалий-услубий марказ бўла олади. Сабаби эса «Здрав-плюс» томонидан керакли асбоб-ускуналар ва ўқув кўлланмалари билан тўлиқ таъминланиб, вилоят бўйича ўқув марказига айланган. Ушбу ҚВП «Энг намунали қишлоқ врачлик пункти» танловида 1-ўринни кўлга киритди. Бу ерда ишловчи барча ходимлар аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор қаратмоқда. Бугунги кунда туғиш ёшидаги аёллар чуқурлаштирилган тиббий кўрикдан ўтказилади. Айниқса, маҳалларда ўтказилаётган турли мавзудаги учрашув ва суҳбатлар аҳоли тиббий маданиятини оширишга хизмат қилмоқда.

- Юртбошимиз томонидан бугунги кунда тиббиёт соҳасига катта эътибор қаратишмоқда, - дейди туман тиббиёт бирлашмаси бошлиғи Рўздат Шерматов. - Айниқса, моддий-техника базасининг мустаҳкамланиши, замонавий тиббий жиҳозлар билан таъминланиши жуда катта имкониятларни яратиб бермоқда. Шунингдек, саломатлик масканларида она ва бола саломатлигига ҳам муҳим эътибор қаратишмоқда. Туманда 42861 нафар туғиш ёшидаги аёллар бўлиб, улар мунтазам равишда тиббий кўрикдан ўтказилиб боришмоқда. Туғилиш кўрсаткичи 2009 йил якуни бўйича ҳар 1000 нафар аҳолига нисбатан 21,2 фоизни ташкил этган. Жорий йилнинг ўтган даври мобайнида 17940 нафар аёл тиббий текширилиб, 6200 нафардан ортиқ туғиш ёшидаги аёлларда соғломлаштириш ишлари олиб борилди.

Бугунги кунда тиббий маданиятнинг энг муҳим томонлари ҳисобланган «Репродуктив саломатлик», «Никоҳланувчиларни тўлиқ тиббий кўрикдан ўтказиш», «Қариндош-уруғлар ўртасидаги никоҳларнинг оқибатлари», «Болаликдан ногиронлиқни олдини олиш» мавзуларида олиб борилаётган тушунтириш ишлари ўз самарасини бермоқда. Бу борадаги вазифаларни бажаришда давлат, жамоатчилик ташкилотлари, таълим муассасалари ва тиббиёт бирлашмалари ҳамкорлиги яхши самара беради.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

БИЗНИНГ ШАРҲ

БМТ тарқатган маълумотларга кўра, бугунги кунда Ироқ, Афғонистон, Яқин Шарқ минтақаси, жанубий-шарқий Осиё, Африка давлатларида вояга етмаган болалар қийноқларга солиниб, уруш майдонларига тайёрланмоқда. Бу эса ёш, навқирон болалар ҳуқуқлари топталишига олиб келаётир. Сўнгги 10 йил мобайнида курулти зиддиятлар ва фуқаролар урушлари оқибатида қарийб 2 миллион бола қурбон бўлиб, 6 миллиондан ортиғи жиддий жароҳатланган ёки ногирон бўлган. Урушлар туфайли ота-онасидан маҳрум этилган болалар оғир руҳий ҳолатни бошдан кечириб, яшаш учун курашишга мажбур бўлишмоқда. Улар учун энг катта хавф — очлик, зўравонлик, касаллик, таълим олиш имкониятининг йўқлигидир.

Болалар ҳуқуқи дахлсиз бўлиши лозим

САЙЁРАМИЗДА ТУРЛИ НОҚОНУНИЙ ГУРУХ ВА ТАШКИЛОТЛАР ВОЯГА ЕТМАГАН ЁШЛАРНИ ҲАРБИЙ ҲАРАКАТЛАРГА ЖАЛБ ЭТИШ ОРҚАЛИ УЛАРНИ ЭРКИН ЯШАШ, ТАЪЛИМ ОЛИШ КАБИ ЭЗГУ ҚАДРИЯТЛАРДАН МАҲРУМ ЭТИШМОҚДА

БМТ бош котибининг Болалар ҳолати ва курулти зиддиятлар масалалари бўйича махсус вакили Араҳика Кумарасивамининг Яқин Шарққа ташифи давомида Исроил қамқоҳоналарида 400 нафардан зиёд фаластинлик вояга етмаган болалар турли қийноқларга дучор этилгани маълум бўлган. БМТ вакили тақдим этган «Болалар ва курулти зиддиятлар» маърузасида тўқнашувлар давомида болалар ҳуқуқлари топталаётган ўндан зиёд мамлакатлар эслатишган. Булар: Ироқ, Бурунди, Чад, Судан, Колумбия, Непал, Мьянма, Сомали, Шри-Ланка, Уганда, Конго демократик республикаси, Марказий Африка республикаси, Афғонистон ва Филиппин давлатларидир. Хозирги кунда эса 100 минглаб болалар ҳарбий ҳаракатларга жалб этилиб, ўқотар куруллар ва пиедаларга қарши минларнинг қурбонига айланаяпти.

Хозирги кунда Сурия оилаларида 300 мингта мактаб ёшидаги қочоқ болалар мавжуд бўлса, ўтган йили Йорданияда 19 минг нафар ироқлик қочоқ болалар ва қизлар таълим олган. Бироқ

мутахассисларнинг фикрича, мактабга бормаганлар эса камида 50 мингдан ортиқ. Ваҳоланки, мамлакат ҳукумати таълим олиш ҳуқуқини чекламайди ва мактаблар барча ироқлик болалар учун очик. Америкалик ҳарбийлар эса Бағдод атрофидаги ҳарбий қамқоҳоналарда 950 минг нафар ироқлик болалар ва ўсмирлар борлигини тан олишган. Маълумотларга кўра, улар қўпурвичлик ҳаракатларини ташкил этиш ёки бошқа ҳаракатларда гумон қилинган. Ҳарбийларнинг аниқлик киритишича, қамқоҳдаги болалар орасида 15, 16, 17 хатто, 10 ёшли болалар ҳам учрайди. Улар жангари гуруҳлар томонидан таҳдид қилиб, олиб қирилган ёки пул тақлиф этилган. Бу болаларнинг аксарияти саводсиз, оилалари эса нотинч экани аниқланган.

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Ўтган йил Ироқда болаларнинг диарея ва бошқа ичак ва инфекциялар касалликлар (касаллик организмнинг ҳолдан тойиши билан яқунланади)га чалиниш ҳолати эсизиларди. Ўтган йилнинг май ойи билан таққослаганда бундай ҳас

таликл билан оғриган кичкинтойлар сони 2,5 баробарга ошган. Бунга асосий сабаб тоза ичимлик сувининг йўқлиги ва канализация тизимининг етарли эмаслигидир. Қизил Хоч ташкилоти мутахассисларининг сўзларига кўра, ваҳшийлик ва зўравонлиқнинг кўринмас қурбонига айланаётган ироқлик болалар энг оддий имкониятлардан ҳам маҳрум. Болаларнинг қарийб ярми мактабга бормаиди, вояга етмаганларнинг 1,5 минг нафари ё Ироқ ёки Америка қамқоҳоналарида сақланмоқда. Маълумотларга кўра, ҳозир Ироқ умумтаълим даргоҳларида мактаб ёшидаги болаларнинг 53 фоизи боради. Ваҳоланки, 2005 йилда бу кўрсаткич 83 фоиздан ошганди. Бундай аянчи ҳолатни бир неча йиллардан буён уруш гирдобиди қолган Афғонистонда ҳам кузатиш мумкин.

БМТ Хавфсизлик кенгашига болаларни ҳарбий ҳаракатларга жалб этувчи ҳамда мактаб ва касалхоналарга ҳужум қилган 58 та гуруҳ ва ҳаракатлар рўйхати топширилган. 30 дан ортиқ мамлакатларда 18 ёшга бўлган 300 минг нафар бола аскар сифатида қаттиқ эксплуатацияга маҳкум қилинган. Асосан 7-8 ёшдаги болалар орасида қизлар ҳам бор. Ўз навбатида БМТ вакили Исроил ҳукуматидан Ливанда минасизлантириш бўйича аниқ хабарлани тақдим этишни сўраган. У ерда зиддиятлар вақтида кластер бомбалари ташланган эди. Ливанда курулти тўқнашувлар оқибатида сўнгги бир неча йилда қарийб 400 нафар бола ўлдирилган. Аммо бу охириги кўрсаткич эмас.

Суданнинг Дарфур провинциясида 16 фоиздан ортиқ болалар очлик билан курашмоқда. Атроф-худоуларда эса бу рақам янада ортган. БМТ бош котиби Пан Ги Мун берган маълумотларга кўра, Дарфурга бир йил давомида 60 нафар бола зўрланган ва бу фақат расман қайд этилган ҳолатлардир. Фақатгина 2006-2007 йил оралиғида Судан пойтахтида 62 нафар бола ўлдирилган. Жангарилик томонидан қилинган

ҳужум 50 та қишлоқни қамраб олган. 2007 йилда Сомалидаги зиддиятлар ҳам болалар қурбонларисиз ўтмади. 100 минглаб ёшлар зиддиятларга билиб-билмай аралашиб қолган.

Зиддиятчи ҳудудлардаги болаларнинг аксарияти таълим олиш ва рисоладагидек оқватланиш имкониятидан мосуво. Ўқиш имониятига эга бўлмаган кичик мактаб ёшидаги болаларнинг 50 фоизи айнан задиятчи ҳудудларда истиқомат қилади. Дунёдаги 50 та «қайноқ нуқта»даги 43 миллион бола мактабга бормаиди. Бунга мавжуд шароит билан биргалликда мактабга ҳужумлар сонининг ортиб кетаётганлиги сабаб бўлмоқда. Африка ва Саҳрои кабир жанубидаги мамлакатларда ҳар олтинчи бола беш ёшгача ҳам яшамайди. Ваҳоланки, бу ерда дунё болаларининг қарийб чорак қисми истиқомат қилади.

Таъкидлаш жоизки, бизнинг миллат - болажон халқ. Шу боис, мустақилликнинг илк кунлариданоқ республикамиз Президенти ва ҳукумати болалар ва ўсмирларнинг ҳар томонлама камол топиши, уларни умумбашарий қадриятлар руҳида тарбиялаш учун шарт-шароит яратиш муаммосини устувор вазифа сифатида, шу жумладан унинг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини қўллаб-қувватлашнинг ўзига хос ривожланган механизмининг вужудга келтириди. Мустақиллик йиллари давомида Ўзбекистонда болалар манфаатларини ҳимоя қилиш, уларни камол топтириш борасида эришилган натижалар миллий қонунчилигимиз ва халқаро урғашувларда белгиланган ҳаракатлар дастури ва тавсиялар асосида амалга оширилмоқда. Хусусан, 2010 йил - Баркамол авлод йили деб номланиши ва бу борада Давлат Дастури қабул қилингани ҳам ёш авлоднинг бугуни, келажатига эътиборнинг юксак намунасидир. Аксарият комплекс тадбирлар, хусусан, Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури ва соғлом авлодни шакллантиришга қаратилган қатор давлат дастурлари бунинг мисолидир. Болаларга доир давлат сиёсатини Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенцияга мувофиқлаштириш мақсадида Ўзбекистон Республикасида бу талабларни тўла рўйбга чиқариш юзасидан қонунчилик, маъмурий ва бошқа йўналишда чоратадбирлар белгиланган. Болалар ҳуқуқини тартибга солувчи Ўзбекистон қонун ҳужжатлари тизимини мамлакат Конституцияси, Оила ва Меҳнат кодекси, «Таълим тўғрисида»ги ва бошқа бир қанча қонунлар ташкил этади.

ДУНЁДАН ДАРАКЛАР

Сайловлар натижалари

Колумбияда собиқ мудофаа вазири Хуан Мануэль Сантос президент сайловларида галаба қозонди.

У сайловларнинг иккинчи босқичида 69% овоз олиб, ракиби Яшиллар партияси вакили Антонас Моккусни 40 фоизга ортада қолдирди. Польшадаги муддатдан аввалги сайловларнинг биринчи босқичи эса натижасиз яқунланди. Мутлақ ғолиб аниқланмагач, белгиланган, 2-босқич сайловларида Бронислав Коморовский ва Ярослав Качиньский учрашди.

Навбатдаги портлаш

Бағдодда содир бўлган қўпурвичлик ҳаракати оқибатида 26 киши қурбон бўлган, 50 киши жароҳатланган.

Ироқ ички ишлар вазирлиги маълумотларида келтирилишича, давлат муассасалари, жумладан, ИИВ паспорт столи жойлашган Ярмак туманида иккита минаятирилган автомобил бир вақтининг ўзида портлаган. Қурбонлар ва жароҳатланганлар орасида аёллар ва ҳарбийлар кўпчиликини ташкил этади.

Жиноятлар сони ортмоқда

Германияда сўл экстремистлар томонидан амалга оширилаётган жиноятлар сони ортмоқда. РИА-Новости хабарига кўра, уларнинг сони сўнгги йилларда қарийб 60 фоизга кўпайган. Зўравонлик ҳаракатлари 2008 йилдаги 701 та ҳолатдан 2009 йилда 1096 ҳолатга етган.

Германияда сўл экстремистлар деганда «сўлчилар» сиёсий оқими ичидаги турли жамият ва ҳаракатларнинг радикал кайфиятдаги аъзолари тушунилади. Улар парламент демократияси ва капитализмининг инкор этади ҳамда тенглик ва жамиятда ижтимоий чекловларнинг бўлмаслигини ёқлаб чиқади.

Сабаб буюртма камайган

Италиянинг Ferrari компанияси раҳбарияти ишчи-ҳодимларни 9 фоизга қисқартирилишини маълум қилган.

Россиянинг «Новости» агентлиги хабарича, бу ишлаб чиқарилаётган двигателларга асосий харидор бўлган Maserati компанияси томонидан буюртмалар кескин камайгани билан боғлиқ. Маълумотларга кўра, 2009 йилда харидор компания қарийб 5 мингта двигатель сотиб олган. Ваҳоланки, бу кўрсаткич 2008 йили 9 мингтани ташкил этганди. Сал аввал Ferrari компания фаолиятини вақтинча тўхтатиш мумкинлигини ҳам маълум қилганди. Компания раҳбарияти инқироз оқибатларини маълум ҳодимларни қисқартириш орқали бартараф этмоқчи.

Қадимий ерости шаҳри

Нил дельтасида 3600 ёшли ерости шаҳри топилган. Австралиялик археологлар гуруҳи уни масофадан бошқариладиган радар монитор ёрдамида аниқлашган.

Шаҳар тахминан эраимиздан аввалги 1664-1569 йилларда Қуйи Мисрда ҳукмронлик қилган асли Олд Осиёдан бўлган кўчманчи гиксослар даврига алоқадорлиги тахмин қилинмоқда.

Интернет хабарлари асосида Саборух БОБОНОВА тайёрлади

РАНГИН ДУНЁ

Қадимги Миср, Греция, Ҳиндистон, Хитой ва бошқа кўплаб халқларнинг тарихи кўҳна тасвирларда, ёзув ҳамда битик тошларда яққол кўзга ташланади. Айниқса, қадимги Грециянинг афсонавий олимпия ўйинлари ҳақидаги тарихий маълумотлар асрдан-асрга тўла-тўқислигича сақланиб қолган.

Умида ЭРГАШЕВА

Маълумки, бундан тўрт минг йил аввал эллинлар Болқон ҳамда Кичик Осиёни босиб олган. Ўша даврда Болқонда спорт ўйинлари миллий анъана ва қадрият тусига кирган эди. Доктил Геркулес (Геракл) бу ердаги катта спорт ўйинига раҳнамолик қилиб, уни юксак даражага олиб чиққан. Айнан Геракл мусобақадаги ғолибларни тақдирлаш учун гарбий Сибирь ҳудудидан ёввойи зайтун меваси ва шохини олиб келади. Шундан сўнг, қоҳинлар ғолибларга зайтун шохидан ясалган гулчамбар, тумор ва совғалар беришни одат қилишган.

Дастлабки Олимпиада миллоддан аввалги 776 йилда Пелопоннас ярим оролидаги юнонлар шаҳри — Олимпияда Зеус маъбуди шарафига бағишлаб ўтказилган. Шундан сўнг, мусобақалар 5 кун давом этиб, ҳар 4 йилда бир маротаба бўлиши белгиланган. Ана шу тўрт йиллик давр «олимпиада» деб аталган. Иштирокчилар дастлаб икки ғилдиракли аравада тез юриш, кураш тушиш, мушлатиш мусобақаларида куч синашган. Ўша даврда ғолиблар ўз замондошлари томонидан юксак эътироф этилган. Ҳатто, уларнинг тасвири ҳайкал ва турли буюмларда ўз аксини топган. Улар эришган ютуқлар натижаси олимпиларни ҳамон ҳайратга солиб келади. Масалан, Пифия ўйинларида бир неча бор ғолибликни қўлга киритган Файллни улуг'ловчи сўзлар мармар тошга ўйиб ёзилган. Айтишларича, у 16 метр узоққа сакрай олган. Бу бугунги кунда узоққа сакраш бўйича жаҳон рекордчиси Роберт Бимоннинг натижасидан

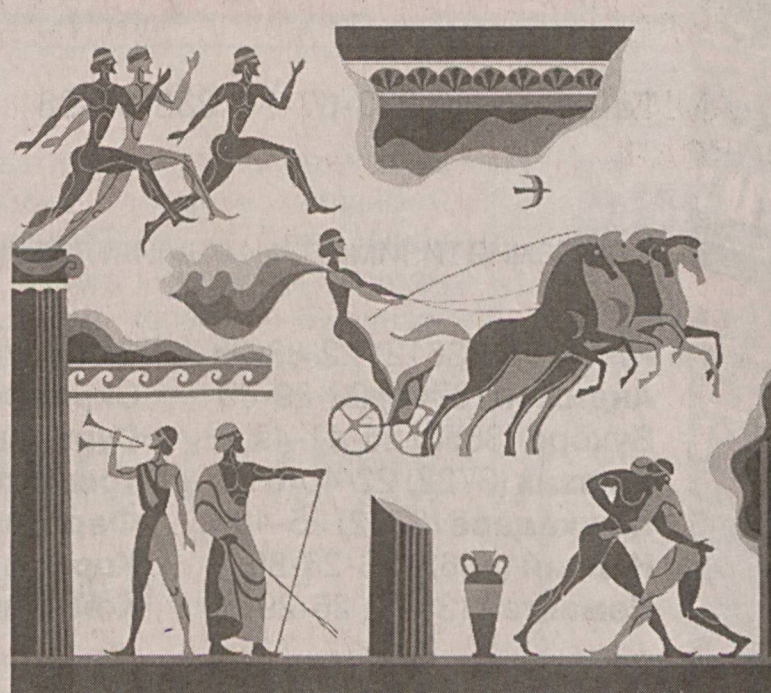
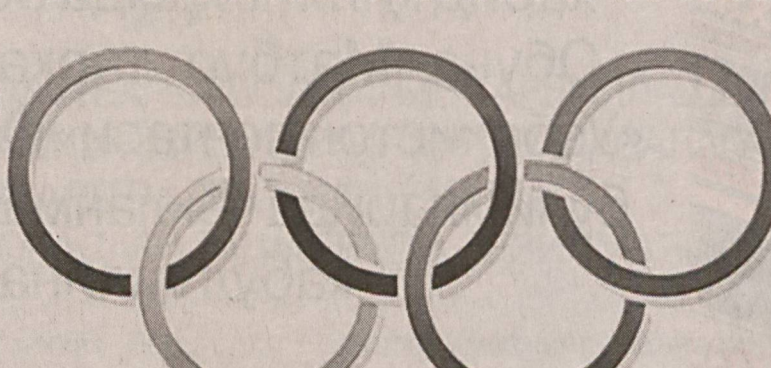
икки баробар кўп дегани.

Қадимги рассомларнинг чизган суратларида ҳам ана шу сакраш жараёнлари акс эттирилган. Фақат нима учундир айрим спортчининг қўлида иккита хуржун ҳам тасвирланган. Олимпилар бу хуржун спортчиларга нима мақсадда керак бўлгани ҳақида ҳали-ҳануз бош қотиришади. Узоқ йиллик тадқиқотлардан сўнг олимпилар хуржунда ўз даврининг қимматбахо энергия манбаи ҳисобланмиш қаҳраб тоши бўлган, деган фикрга келишди. Негаки, хуржундаги қаҳраб спортчиларга ўйин чоғида куч-қувват бағишлаган бўлиши мумкин. Олимпилар ана шу тахмин асосида математик текширувлар ҳам қилишган. Улар қаҳраб солилинган хуржунни текшириб қўришганида унинг атрофида салкам 1,5 метр масофагача кучли қувват майдони ҳосил бўлиши ва у бор-йўғи 20 сониялик таъсир кучига эга эканини аниқлашади. Шу боис, ўша давр спортчилари маълум сония оралиғида ҳосил бўлган кучли аурадан унумли фойдалана билиши лозим бўлган. Бундан ташқари айрим спортчиларга руҳий қувватни бошқариш учун белгига юпқа металдан тайёрланган камар ҳам тақиб қўйилган. Қолаверса, руҳий қувватни бошқаришда олимпиада қатнашчиларига катта тажрибага эга бўлган қоҳинлар кўмак берган.

Кўпчилигимиз интиқиб кутадиган ва мириқиб томоша қиладиган олимпиада ўйинларининг тарихи шундай бошланган. Бироқ, маълум даврларга келиб, бу каби мусобақаларни ўтказиш вақтинча тўхтатилади.

Мусобақалар «қироли»

ЁКИ ОЛИМПИА ЎЙИНЛАРИ ТАРИХИ

Рим императори Федосий II Зевсга сажда қилишни қатъиян ман этади ва олимпия ўйинларини мажусийлик белгиси сифатида қаттиқ қоралайди.

Олимпиада ўйинининг қайта тикланишида франциялик жамоат арбоби Пьер де Кубертеннинг хизмати катта бўлган. 1894 йилда Парижда бўлиб ўтган спорт конгрессида унинг олимпиада ўйинларини ўтказиш тартиби ва қоидалари ҳар тасдиқланади. Ўйинлар Халқаро олимпия кўмитаси томонидан ташкил этилиб, мусобақалар аввал спортнинг олимпия ўйинлари бўйича ўтказилиши мўлжалланади. Олимпия ўйинларига киритилган спорт турлари ҳар тасдиқланади. 1896 йили Афинада бўлиб ўтган олимпиада ўйинлари биринчи халқаро олимпиада сифатида спорт тарихи соломасидан жой олади. Ўша йили

спортнинг 9 тури бўйича мусобақалар ўтказилган. Шундан бери фақат 2 маротабагина, яъни биринчи ва иккинчи жаҳон урушлари чоғида олимпия ўйинлари ўтказилмай қолган, холос. 1924 йилдан бошлаб эса қишки олимпия ўйинлари ўтказила бошланган. Ўшанда 16 та мамлакатдан жами 293 нафар спортчи киши ўйинларда қатнашади. Шу тариқа киши ва ёзги олимпиадалар ўзгармас қонун-қоидаларга мувофиқ ўтказиб келинмоқда.

Олимпиадининг шиори — «Тезроқ, баландроқ, кучлироқ»

(лот. Citius, Altius, Sortius) маъносини билдиради. 1920 йилдан бошлаб эса олимпия ўйинлари ўз эмблемасига эга бўлади. Мусобақа эмблемаси кўк, қора, қизил (юқори қатор), сариқ ва яшил (пастки қатор) рангдаги 5 ҳалқанинг қатиши натижасида ҳосил бўлган. Қолаверса, ҳар бир ўтказилган ёки бўлиб ўтадиган олимпиадининг ўз эмблемаси бўлади. Юқоридаги 5 ҳалқа қурраимиздаги беш қитъани англатади. Олимпия ўйинларининг анъанавий атрибуты Олимпиада машъаласидир.

♦ **МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРИМИЗ**

Жиззах шаҳридаги «Заргарлик» маҳалласи хотин-қизларининг кўпчилиги қўлигул чевар тикувчилар ҳисобланади. Улар уй-рўзгор юмушларидан бўшаган вақтларида гилам тўқиш, мунчоқли тақинчоқлар, ёстиқ жилдлари, бадиий каштачилик каби халқ ҳунармандчилиги билан машғул бўладилар. Улар тиккан буюмлардаги кўзни қамаштирувчи ипаклар жилоси ва рангларнинг уйғунлиги кишини ўзига мафтун этади.

Сўзаналарда

КАМАЛАКНИНГ ЕТТИ РАНГИ

Болаликда тикиш-бичиш билан машғул бўлган Садокатнинг мурғак қалбида ушбу касбга бўлган қизиқиши тобора ортиб борди. Айниқса, у бадиий каштачиликка иштиёқи баланд бўлгани учун бу ҳунарнинг сир-асрорларини онаси Мавлуда Жабборовадан кунт билан ўрганди.

Тиниб-тинчимас Садокат Йўлдошева Жиззах Давлат педагогика институтининг математика ва информатика факультетига ўқишга киргач, кўп вақт ўтмай институт қошида ҳунармандчилик мактаби очиб ташаббуси билан чиқди. Ижтимоий жиҳатдан кам таъминланган оила фарзандларидан иборат талабаларга бепул ҳунар ўргатишни ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Шундан сўнг бу ерда ўзбек миллий буюмларини тикиш йўлга қўйилди.

Институт қошидаги «Устоз-шогирд» мактабини кенгайтириш осон бўлмади. Турли тикув машиналари, дастгоҳлар ҳамда хомашёларни келтиришда бирмунча қийинчиликлар юзага келди. Онаси қизининг ташвишларига шерик бўлиб, оғирини ен-

гил қилди. Цех саҳни сўзана, дарпарда, бешик ёпғичлари, келин-куёв либослари каби миллий ҳунармандчилик маҳсулотлари билан тўлиб, чевар тикувчилар сони ҳам кўпайиб борди.

Очиқ кўнгил ва сергайрат тадбиркор ҳамон янгилик яратиш йўлида тинмай изланишда. Буюк Ипак йўли, пойтахтимиздаги «Хотира майдони» ва «Бахтиёр она» ҳайкали тасвирларини юксак маҳорат билан матога нақшлаб, муҳлис-лар эътиборига ҳавола этди. Сўнгги икки йил ичида «Устоз-шогирд» мактаби вилоятнинг Пахтакор, Дўстлик, Галлаорол ва Бахмал туманларидаги билим даргоҳларида ҳам бадиий каштачилик, зардўзлик, замонавий бисер усулида тўқиш-тикиш ишлари билан шуғулланиб, маҳсулотлар турини 80 тага, ишчи ўринларини 200 тага етказишга муваффақ

Суратда: С.Йўлдошева иш устида.

бўлди. Қисқа вақт ичида 300 нафардан зиёд шогирд тарбиялади. Шиша мунчоқдан юздан ортиқ бир-бирини так-рорламайдиган буюмлар яратилди. Янги иш ўрни яратиб мақсадида уй меҳнатларини ташкил этиб, иш ҳажмини кен-гайтди ва чет эл инвестиция-сини олиб киришга эришди. Ҳозирда Дилшода Набиева, Гулноза Нарзикулова, Юлдуз Аҳмедова, Яхшигул Усмонова каби чевар тикувчилар нафис, бежирим, бир-бирини такрор-

КЎЗГУ

ламайдиган кашталар, сержи-ло гилам, эркак ва аёллар кийимларини тайёрлашмоқда. Улар тайёрлаган буюмларга Хиндистон, Хитой, Индонезия, Малайзия, Япония каби ўндан ортиқ мамлакатлар харидор бўлишди. Ёш тадбиркор Садокат Йўлдошева вилоят «Ўлкашунослик» музейига ҳам ўз маблағи ҳисобидан 100 дан зиёд экспонатлар тақдим этди.

- Чиройли буюм қалб-қўри билан вужудга келган санъат асари,- дейди ҳунарманд С.Йўлдошева биз билан бўлган суҳбатда. - Бу истеъдод, меҳнат, маҳорат, билим ва тажрибаларнинг уйғунлашуви ҳамдир. Мен олийгоҳни тамомлагач, умумтаълим мактаблари ўқувчиларига мутахассислигим бўйича дарс беришдан ташкари ўсмир ва ёшларга халқ ҳунармандчилигини ўргатишни ҳам мақсад қилиб қўйганман.

Тадбиркор Садокат Йўлдошева ўзининг ҳунармандчилик ишлари билан 2001 йилдан буён турли кўрик-танловларда қатнашиб келади. У Президент соврини учун ўтказилган «Ташаббус-2006» кўрик-танлови совриндори бўлди. «Ташаббус-2007» кўрик-танловининг республика босқичида ҳам иштирок этиб, ўз истеъдодини яна бир бор намойиш этди ва «Энг ёш тадбиркор» номинацияси бўйича ғолиб бўлди. Шунингдек, «Ўзбекистон маданияти ва санъати форуми» жамғармаси ҳамда «Қамолот» ЁИХ Марказий кенгаши ҳамкорлигида ўтказилган «Қалажак овози» мега-танловининг республика саралаш босқичида ҳам қатнашиш-

га муваффақ бўлди. Унинг изланувчанлиги ва самарали меҳнатлари муносиб тақдирланиб келинапти. Энг сўнгги русумдаги компьютер, хона музлатгичлари ва кўплаб адабиётлар билан тақдирланди. Вилоят депутатлигига сайланди.

«Баркамол авлод йили»да Садокатнинг «Жаҳон остонасида» номли рисоласи чоп этилди. Муаллиф тарихий манбаларга таянган ҳолда Марказий Осиё халқлари ўртасида бадиий каштачилик, зардўзлик, тикувчилик каби халқ ҳунармандчилигининг келиб чиқиши, авлоддан авлодга ўтиши ва бугунги кунга қадар бўлиши ҳақида тўхтади.

Яқинда Садокат Йўлдошева Япониянинг Токио ва Нагасаки шаҳарларида бир ҳафталик сафарда бўлиб, кунчиқар мамлакат тадбиркорлари иш тажрибалари билан танишиб қайтди. У ердаги атлас, адрас ва шойидан тикилган либосларни кўздан кечиришдан, японияликларнинг ўз миллий ҳунармандчилиги, гўзал анъаналари ва урф-одатларини асраб-авайлаши, эъзозлаши ва қадрлашлари уни лол қолдирди. Бундан ташқари, таниқли расом ва ҳайкалтарошларнинг санъат асарлари намуналари билан танишуви унда катта таассурот қолдирди. Ушбу сафар Садокат Йўлдошева истеъдодининг янгидан-янгидан қирралари намойиш бўлишида ҳамда қалажакдаги режаларининг бой ва ранг-баранглигини таъминлашда илҳом бахш этган бўлса, ажаб эмас.

Абдулла САИДОВ,
Жиззах вилояти

ЎГИТ

Симу зар гар бўлмаса кўздин ниҳон,
Бўлмас эрди симу зар берувчи кон.

* * *

Доналар чун ерга пинҳон бўдилар,
Барқ уриб, сўнг сабза, райҳон бўдилар.

Жалолидин РҶМИЙ

БИЛАСИЗМИ?

Юра даври ўрталарида яшаган, бўйи тахминан етти метр ва оғирлиги бир неча тонна бўлган йиртқичнинг суяк қолдиқлари яқинда аргентиналик олимлар томонидан топилди.

Исроилнинг Хайфа университети тадқиқотчилари Иерихон шаҳрига уюштирилган экспедиция чоғида мамлакатдаги инсон қўли етмаган энг қадимий ва йирик сунъий ғорга дуч келишди. Ҳорнинг майдони тахминан 4000 квадрат метрни ташкил этади.

Машҳур сиёсатчи Бенжамин Франклин томонидан нашр этирилган альманах яқинда қимомши савдосида 566,5 минг долларга пулланди. 1732-1758 йиллар ораллигида Ричард Сондерс тахаллуси билан ижод қилган Франклин 1733 йили чоп этилган «Бечора Ричард» тўпламининг бор-йўғи уч нусхасигина бугунги кунгача сақланиб қолган.

ТУРФА ОЛАМ

Қадимги «сахро кемалари»

Испанияда бундан 6 миллион йил аввал яшаган туя излари топилди.

Тадқиқотчилар 10-15 турдаги ана шу жониворга мансуб 191 та изни топишга муваффақ бўлишган. Топилмалар «Парасамеличнум Жумилленсис» номини олди. Излар Пиреней ярим оролининг жануби-шарқий қисмидаги Мурсия автоном ҳудудидан топилган. Таҳлил натижаларига кўра, мозида қолган белгилар бугун мавжуд бўлган туяларникига жудаям ўхшаш экан. Олимларнинг тахминича, бугунги кўринишдаги «сахро кемалари» Шимолий Америкада бундан бир неча минг йиллар олдин пайдо бўлган. Жониворларни хонақаштириш эса 4 минг йил илгари бошланган. Ҳозирги вақтда туяларни кўпайтириш катта даромад келтирувчи соҳалардан биридир. Мисол учун, Бирлашган Араб амирликларида керакли сифатни сақлаб қолиш мақсадида ушбу жониворларнинг сара вакиллари клонаштириш мўлжалланмоқда.

Акустик линза

Иллинойс университети олимлари акустик суперлинза яратишди.

Метаматериал, яъни ўзига ҳос физик хоссага эга бўлган композит бирикмадан ясалган линзанинг асосий қисмини Гелмголтс резонанси ташкил этади. Бир томони очиқ ва суяқликка

тўлдирилган буюм овоз частоталарини кучайтириш ёки сусайтириш имконини беради. Тадқиқотчиларнинг фикрича, ушбу кашфиёт тиббиётда қўл келиши мумкин. Суперлинза ёрдамида ультратовушли диагностика аппаратларини яратиш имкони бор. Мазкур қурилма рентген ва магнит-резонанс томография ўрнини самарали тарзда босади. Бундан ташқари, линзадан сув ости кемаларида акустик кўринмас ҳолатни вужудга келтириш мақсадида фойдаланиш ҳам мумкин.

Дельфинлар қаерга йўқолди?

Хитой, Швейцария, Япония ва Германия тадқиқотчиларидан иборат экспедиция икки ойлик текширувлардан сўнг Янзидарёсида биронта ҳам байцзи, яъни сут эмизувчи дарё дельфинлари қолмаганини тасдиқлашди.

«Синьхуа» агентлигининг маълум қилишича, ўта ноёб тур ва ғаройиб кўринишга эга бўлган бу жониворларни фақатгина Янзидарёсида учратиш мумкин экан. Шунинг учунми маҳаллий аҳоли орасида у сув пандаси номи билан машҳур. Саноят чиқиндиларининг сувга оқизилиши, дарё сатҳининг торайиб кетгани ва балиқ тутишда электр токидан фойдаланиш ўтган асрда бу турдаги жонотлар сонининг кескин камайиб кетишига сабаб бўлган. XX асрнинг 80-йилларида Янзидарё оқ дельфинларнинг 400 бош, ўн йилдан сўнг 150 та, 1997 йилда эса 13 донаси рўйхатга олинган бўлса, эндиликда икки ойлик изланишлар дарёда биронта ҳам байцзи қолмаганини кўрсатган.

Дилфуза ҲАМРАЕВА тайёрлади

«Матбуот тарқатувчи» Акциядорлик компанияси

2010 йил учун газеталар, журналлар ва китобларга обуна давом этаётганлигини маълум қилади.

Дунё янгиликларидан хабардор бўлинг.

Севимли матбуот нашрларингизни харид қилинг ҳамда обуна бўлинг! Обуна «Матбуот тарқатувчи» АК ва «Ўзбекистон почтаси» ОАЖнинг барча бўлимларида чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Маълумот учун қуйидаги телефонларга мурожаат қилишингиз мумкин:

Тошкентда: 233-67-71, 233-67-98

Компания тизимидаги жамиятларнинг телефонлари:

ҚР Нукус (3612) 22-88-68
Андижон (3742) 22-29-89
Бухоро (3652) 25-47-49
Жиззах (3722) 22-40-01
Қашқадарё (3752) 25-40-27
Навоий (4362) 23-26-86
Наманган (3692) 26-29-80

Самарқанд (3662) 34-22-53
Сирдарё (3672) 25-47-70
Сурхондарё (3762) 27-49-03
Тошкент вил. (3712) 233-13-04
Фарғона (3732) 24-29-22
Хоразм (3622) 26-63-75
Компания бўлими 234-85-99

Обунага кўмакчи — «Матбуот тарқатувчи»

VATAN TUG'USI HAR NARSADAN USTUN
MILLIY TIKLANISH

МУАССИС:
ЎЗБЕКИСТОН «МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ»
ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ

ХОМИЙ:
«МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ»
АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

ТАХРИР ХАЙЪАТИ

Ахтам ТУРСУНОВ, Ахрор АҲМЕДОВ, Ғолиб-шер ЗИЯЕВ, Сувон НАЖБИДИНОВ, Муҳаммадҷон ҚУРОНОВ, Ғафуржон МУҲАМЕДОВ, Улуғбек МУҲАММАДИЕВ, Шоира УМАРОВА, Рустам ҚОСИМОВ, Эркин ЮСУПОВ, Баҳодир ШАРОФОВ, Арслон ЭШМУРОДОВ

Бош муҳаррир:
Жалолиддин САФОВ

Муаллифлар фикри тахририят нуқтаи-назаридан фарқланиши мумкин. Реклама ва эълонлардаги факт ва далиллар учун тахририят жавобгарлигини ўз бўйига олмайди.

ТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ: Тошкент-100000,
Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй
e-mail: milliy@sarkor.uz

Газета ҳафтанинг чоршанба кунини чиқади.
Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма — Г 523, Адади — 5444

Газета тахририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

ТЕЛЕФОНЛАР: (8-371)
234-69-55, 234-87-74,
234-87-73, 234-86-41
ФАКС: 234-01-47

Ҳажми 4 босма табоқ
офсет усулида босилди.
Қоғоз бичими А-2

Саҳифаловчи:
Акбар ШОДИЕВ
Навбатчи муҳаррир:
Сайёра САЛАЕВА
Навбатчи:
Абдор УМАРКУЛОВ

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили:
«Буюк Турон» кўчаси, 41-уй
Босишга топириш вақти — 21.00.
Топширилди — 22.50.